

de AAMBINDER

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN



Classicale evangelisatiepost Utrecht-Leidsche Rijn

28/10/2021
jaargang 100

nr 04

Van 2004 tot 2016 is C.W. van Haaften uit Nunspeet als hulpevangelist werkzaam in de Utrechtse wijk Leidsche Rijn. Vanuit Inloophuis 'De Hoeksteen' trekt hij de wijk in met de boodschap van zonde en genade, van eeuwig wel en eeuwig wee. Over die boodschap merkt hij in 2008 in De Evangelist op: 'Die boodschap moet in balans blijven. Maar dan wel vertaald naar de mens toe die van God vervreemd is. Spreek ik met

kerkmensen, dan begrijpen ze gemiddeld toch wel negentig procent van wat ik zeg. Hier is het zo totaal anders. Tien procent? Je stapt wél een heel andere wereld binnen, maar niet bij andere mensen. Zij hebben precies hetzelfde nodig wat wij niet kunnen missen. De geloofsleer te mogen kennen is een groot voorrecht, maar geeft geen voorrang. Zalig worden is voor honderd procent genade, daar komt niets van de mens bij'.

Noachs dankdag

‘En God gedacht aan Noach’, lezen we aan het begin van Genesis 8. Die Noach zat toch goed? De Heere heeft de deur dichtgedaan en hij is behouden. Als je in de ark bent, is alles toch goed?

En Noach bouwde den HEERE een altaar; en hij nam van al het reine vee en van al het rein gevogelte en offerde brandoffers op dat altaar. En de HEERE rook dien lieflijken reuk...

Genesis 8:20, 21a

Misschien hebt u dat weleens gedacht. Wellicht gezongen, toen u niet alleen iets van de ark mocht zien, maar ook kon geloven ingegaan te zijn. Onverdiende genade om in de ‘Ark van behoudenis’ te mogen zijn. Maar dan is de nieuwe wereld nog niet bereikt, dan is de haven der eeuwigheid nog niet in zicht. De Heilige Schrift zwijgt erover, maar wat zal er door Noach heen-gegaan zijn toen de fonteinen van de afgrond en de sluizen van de hemel openbraken? Toen honderdvijftig dagen en nachten dat schip van goferhout als een notendopje slingerde en stampde op de wereldzee. En als je nu leerde geen draad beter te zijn dan de mensen die schreeuwend gepoogd hebben zich te redden... Als je weet dat er in de ark reine en onreine dieren waren. Als je jezelf leerde kennen als adamskind, dat het er zo slecht vanaf bracht. Zou je niet vrezen met heel die ark te worden weggevaagd en om te komen in de wateren van Gods toorn? Maar het werd droog, de wind stilde en de plasregens hielden op. Voor Noach brak een moeilijke wachtestijd aan. Zeker, er zijn blijde ogenblikken geweest: toen de ark stil kwam te liggen en rustte op de top van een berg, toen Noach de raaf en de duif ging

uitlaten en toen de duif met een afgebroken olijfblad terugkwam. Maar ‘t wachten was op het spreken van God: ‘Ga uit de ark...’ Dat ogenblik is hier gekomen! En dan? Toen de ballingen uit Babel kwamen, vergaten ze de tempel te bouwen, druk als ze waren met hun eigen huizen. Maar Noach bouwt niet allereerst een eigen onderkomen maar een altaar. Waar de Heere zondaren heeft weggedaan en Zijn sparende en zorgende goedheid zich uitstreckte over Noach, zien we hem in verwondering aan het werk. Lezer(es), verlangt u ook naar een altaar? Noach wist dat er ook op de ‘nieuwe’ aarde sporen van de zonde gevonden werden, ja, de zonde zelf. Zo heeft hij zichzelf leren kennen en moet hij na korte tijd zichzelf weer tegenkomen. Noach bouwt de God van het verbond een altaar.

Zijn gave

Voor de derde keer in Genesis lezen we hier van het slachten van dieren. Na onze diepe val in Adam maakte God van beestenvellen rokken voor de mens. Een offer dat God Zelf bracht opdat de mens voor Hem kon bestaan. Abel bracht een offer en heeft door het geloof mogen zien op het onschuldige offerbloed waardoor hij kon worden aangenomen door God. Hier spreekt het offer van Noach van dankbaarheid dat de Heere hem en zijn gezin niet had verdelgd. Tegelijk spreekt dit offer van de noodzaak van verzoening door voldoening, van vergeving door het dierbaar bloed, heenwijzend naar Christus’ bloedgerechtigheid.

Wat is nu Noachs gave? Hij nam van ál het reine vee en van ál het rein gevogelte. Op dankdag is het een goede gewoonte de Heere te geven van Zijn gaven en bij te dragen naar vermogen. Mogen we wel op twee dingen wijzen? Noachs offer is gewillig en met vreugde gebracht en het is een milde gave. Hij had kunnen zeggen: er zijn in heel de wereld nog maar zeven schapen en ik wacht tot er weer lammetjes zijn... Nee, Noach heeft blijmoedig van de geringe veestapel genomen, wellicht de hand op de kop van elk dier gelegd en het mes genomen. Verstaan wij de betekenis? Alles getuigt tegen ons, schuldig aan al Gods geboden. Hebben wij al te doen gekregen met het mes van Gods recht en verdoemend oordeel? Weten wij al van plaatsbekleding? Wonderlijk geheim: al de reine offerdieren wezen heen naar de reine Borg! Zouden de omstanders, zijn vrouw, zonen en schoondochters iets hebben verstaan van die

ds. B. Labee,
Veenendaal

In dit nummer

4 Leren van Luther

6 Ware gehoorzaamheid

24 Ds. Labee over:
Bidden én danken

- 2** Noachs dankdag
- 3** De zaligsprekingen [42]
- 8** Op weg naar de dankdag:
Waar is de dankbaarheid?
- 9** Goed begrepen
- 10** Ds. A.F. Honkoop [3]
- 11** Bijbelstudie Jona [12]
- 12** Commentaar: Waar het begon
- 13** In de voorzeide leer [5]
- 14** Boekennieuws
- 15** Kerknieuws
- 15** Berichten
- 16** Kerkdiensten
- 23** Jeugdrubriek

betekenis? Toen ze de ark uitgingen waren ze al hun familie kwijt... Wellicht hebt u ook geliefden verloren door de harde dood. Maar als u nu de Heere over mag houden... Als je zien mag door het geloof op Christus!

Noach mag een nieuw tijdperk beginnen. Maar hij kan het niet beginnen zonder de Middelaar. Daarom is het zo'n heerlijk plekje geweest dicht bij het altaar, dicht bij het bloed, dicht bij Jezus! Ziende op dat Offer mocht hij het weten: niet alleen van het tijdelijk ophouden van de oordelen, maar op het eeuwig eindigen van het oordeel in de Middelaar.

Zijn God

Noachs God rook de lieflijke geur van dat offer. Nee, een uiterlijk offerdier dat helemaal verteerde, gaf geen aangename geur. Onze dankdaggaven, ons bidden en danken kunnen de Heere niet behagen. Maar het offer van Noach wees op Christus! En wat is God de Vader lieflijker dan het offer van Zijn lieve Zoon? In Hem wordt Zijn Naam verheerlijkt, worden Zijn deugden voldaan en wordt Zijn toornende gerechtigheid gestild. De kanttekening (29) legt die geur zo uit: 'De reuk der ruste of rust makende, te weten, de mens met God verzoenende en in rust of vrede stellende, niet door de eigen kracht van het offer, maar door de betekende offerande van onze Heere Jezus Christus, waardoor alleen een eeuwige verzoening verworven is.'

Onze dankdaggaven, ons bidden en danken kunnen de Heere niet behagen. Maar het offer van Noach wees op Christus! En wat is God de Vader lieflijker dan het offer van Zijn lieve Zoon?

God ontmoet hier Noach bij zijn altaar in het offer van Christus! Is dat uw uitzien, zondaar? Als we te doen krijgen met een vertoornd Rechter, als alles spreekt van schuld en oordeel, dan moet ons hart wel beven. Maar als de Heere licht laat vallen door Zijn Heilige Geest op het Offer, het enige Offer Dat Hem behaagt, dan komt er vrede.

Zoek die vrede, vraag naar die Vrededorst. Dan wordt het dankdag, dicht bij het Altaar.



Thomas Watson

De zaligsprekingen [42]

Over de vreedzaamheid

Zalig zijn de vreedzamen.
Mattheüs 5:9

Dit is de zevende trede van de gouden ladder die naar de gelukzaligheid leidt. De benaming 'vrede' is lieflijk, en het werk van de vrede is een gezegend werk. Zalig zijn de vreedzamen.

Let eens op de samenhang. De Schrift voegt twee dingen samen: de reinheid van het hart en de vreedzaamheid van de geest. Jakobus 3:17: 'De wijsheid die van boven is, is ten eerste zuiver, daarna vreedzaam'. Hebreeën 12:14: 'Jaagt de vrede na met allen, en de heiligmaking'. Hier voegt Christus ze samen: de reinen van hart en de vreedzamen, alsof er geen reinheid kan zijn waar niet het streven naar vrede is. Wij moeten dlé godsdienst voor verdacht houden die vol partijstrijd en onenigheid is.

In deze woorden zijn drie delen:

- Het eerste is dat er een plicht wordt aangeduid: de vredelievendheid.
- Het tweede is dat er een plicht wordt uitgedrukt: wij moeten vrede stichters zijn.
- Het derde is de eretitel die wordt verleend: zij zullen Gods kinderen genaamd worden.

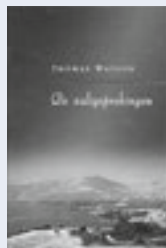
Het eerste. De plicht die wordt aangeduid: de vredelievendheid. Voordat mensen vrede kunnen stichten bij anderen, moeten ze zelf vredelievend van geest zijn. Voordat ze de vrede kunnen bevorderen, moeten ze de vrede beminnen. Christenen moeten vredelievend zijn. Deze vredelievendheid van geest is de schoonheid van een gelovige. Het is een kostbaar kleinood. 1 Petrus 3:4: 'Het versiersel van een rustige geest is kostelijk in Gods oog' (Eng. vert.). De gelovigen zijn schapen van Christus (Joh. 10:27). Een schaap is een vreedzaam schepsel. De gelovigen zijn Christus' duiven (Hoogl. 2:14), en daarom moeten ze zonder gal zijn. Het past christenen niet om te zijn als Ismaël, maar wel als Salomo. Al moeten ze leeuwen zijn om hun moed, dan moeten ze toch lammeren zijn om hun vredelievendheid. God was niet in de aardbeving, niet in het vuur, maar wel in het suizen van een zachte stilte (1 Kon. 19:12). God is niet in een ruwe en onstuimige geest, maar wel in een vreedzame geest.

Er is een viervoudige vrede

Er is een viervoudige vrede waarnaar wij moeten staan en die wij moeten koesteren.

1. Ten eerste is er de vrede in de huizen, de vrede in de gezinnen. Die wordt de 'band des vredes' genoemd (Ef. 4:3). Zonder deze valt alles in stukken uiteen. De vrede is de band die de leden van een gezin samenbindt. Zij is de gouden gesp die hen met elkaar verbindt zodat ze niet uiteen raken.
2. Ten tweede is er de vrede in onze leefomgeving. Die is er als er een aangename harmonie is, als de gevoelens in een leefomgeving samenstemmen en in goede harmonie zijn. Dat is als allen in één richting gaan, zoals de apostel het zegt: volkomen samengevoegd zijn in een zelfde zin (1 Kor. 1:10). Door één vals klinkende snaar wordt de hele muziek onzuiver. Eén verkeerd lid in een leefomgeving brengt het geheel in gevaar. 1 Thess. 5:13: 'Zijt vreedzaam onder elkander'.

(wordt vervolgd)



Uit: "De zaligsprekingen",
Thomas Watson
(uitg. Den Hertog).

Luther: 'Als de jeugd geen goede schoolmeesters en leraars krijgt, heeft de duivel met zijn legers het spel snel gewonnen'.



Leren van Luther

dr. E.G. Bosma,
Rijssen

In het denken en spreken van Luther nam het onderwijs een centrale plaats in. De reformator was ervan overtuigd dat christelijk onderwijs onmisbaar is voor de kerk, de staat en het gezin.

In een groot aantal van zijn geschriften gaat Luther in op het belang van goed onderwijs. Veel citaten die Luther ons heeft nagelaten gaan over onderwijs en onderwijzers. Het betreft vaak rake observaties en puntig weergegeven gedachten. Als vader van een groot gezin en als professor in de theologie had hij ook wel enige ervaring met het onderwijs. Zo vermaande hij in zijn tafelgesprekken zijn kinderen ijverig te studeren, want daar wil God Zijn zegen aan verbinden. 'Maar als je slecht leert, moet je met de varkens uit de bak eten.'

Onderwijs in de Middeleeuwen

De situatie vóór de kerkhervorming van de zestiende eeuw was wat onderwijs betreft niet al te rooskleurig. Over het algemeen

waren de scholen kerkelijke instellingen, al waren er ook wel scholen die onder een stadbestuur vielen. Deze kerkelijke scholen waren vooral gericht op reproductie en het niveau van onderwijs liet nogal eens te wensen over. Luther heeft het zelfs over ezels die voor de klas staan en hun lessen opbalken.

De kwaliteitsverschillen tussen de diverse scholen waren erg groot en er was nauwelijks sprake van een onderwijskundige standaard. Bovendien schoot het meeste onderwijs qua geloofsopvoeding zozeer tekort dat Luther verzuchtte '... dat de plaatsen, waar ezels en duivels de baas zijn in de scholen, in de afgrond verzinken en dat daar christelijke scholen worden gesticht'.

In de universitaire wereld van de zestiende

eeuw was het al niet veel beter gesteld. In tegenstelling tot het lagere onderwijs was er op de academies consensus over de inhoud van het onderwijs. De middeleeuwse student werd onderwezen in het trivium en quadrivium. Globaal betreft het trivium de talige vakken (grammatica, retorica en dialectica of logica) en het quadrivium de cijfermatige vakken (aritmética, geometria, astronomia en musica). Luther roept in zijn boek "Aan de adel" (1520) de vorsten op om te zorgen voor christelijke universiteiten. Hij stelt geen vernieuwing van het universitaire onderwijsprogramma voor, maar benadrukt dat op de universiteiten de christelijke leer zuiver verkondigd moet worden en de dwalingen bestreden dienen te worden.

Onderwijs taak van kerk én staat

Luther wenste het onderwijs te hervormen door enerzijds de kerk een prominenter rol te geven en anderzijds juist de kerk op afstand te zetten. Hij dichtte de kerk een grotere rol toe als het ging om het pedagogische handelen. In de pedagogiek van Luther gaat het om het hart van de leerlingen. Opvoeding is wat Luther betreft vooral geloofsopvoeding. Het didactische aspect was nadrukkelijker een aangelegenheid van de staat. De overheid

diende kwaliteitseisen te stellen en te handhaven.

Luther was van mening dat stadsbesturen er goed aan deden om bibliotheken te stichten tot onderwijs van het volk. Bovendien wees hij de bestuurders erop dat goedopgeleide burgers meer waard zijn dan stadsmuren en wapentuig. 'Maar het is voor een stad de beste en meest rijke bloei, zegen en kracht als ze veel goede, geleerde, verstandige, eerbare en goedopgeleide burgers heeft'. Luther was zelfs van mening dat de overheid ouders moet dwingen hun kinderen naar school te sturen. Vanaf de Reformatie is onderwijs dus een zaak van de kerk en de staat en niet meer alleen van de kerk. Deze constellatie zorgde ervoor dat vanaf de zestiende tot diep in de twintigste eeuw het onderwijsniveau in protestante landen duidelijk hoger was dan in rooms-katholieke landen.

Het ambt van leraar

De nadruk die Luther legde op het hart van de leerling betekent ook dat Luther hoge eisen stelde aan de docent: 'Als de jeugd geen goede schoolmeesters en leraars krijgt, heeft de duivel met zijn legers het spel snel gewonnen'. Voor het docentschap was in Luthers ogen een Goddelijke roeping nodig. In sommige van zijn uitspraken schemert door dat het docentschap een soort kerkelijk ambt is omdat de docent de jeugd van de kerk onderwijst. 'Ik zou dit kort willen zeggen: een vlijtige, eerbare leraar of magister, of wie het ook is die jongens trouw onderwijst en leert, die kan nooit genoeg beloond en met geld betaald worden, zoals ook de heiden Aristoteles zegt. Toch

wordt dit werk bij ons zo schandelijk veracht, alsof het helemaal niets voorstelt, door mensen die toch christenen willen zijn. Maar ik, als ik zou kunnen of moeten stoppen met het predikambt en andere zaken, dan zou ik geen ambt liever hebben dan schoolmeester of leraar van jongens te zijn. Want ik weet nog niet eens welke van deze twee het beste is. Want het is moeilijk om oude honden tam te maken en oude schurken vroom. Dat is het werk van het predikambt, dat vaak tevergeefs is. Jonge boompjes kun je beter buigen en opvoeden hoewel sommige daardoor ook breken. Laat het liever een van de grootste deugden op aarde zijn om de kinderen van andere mensen op te voeden. Heel weinig mensen, bijna niemand, voedt zijn eigen kinderen op.'

Lezen en verstaan

Luther pleit voor kwalitatief goed onderwijs, niet om daarmee (kerkelijke) ambten of vooraanstaande posities te kunnen verwerven, maar om Gods Woord te kunnen lezen en te kunnen verstaan. Opvallend is dat Luthers pleidooi voor goed onderwijs vooral gaat over karaktervorming en geloofsopvoeding. Het lijkt erop dat hij veronderstelt dat, als een docent zich van Godswege geroepen weet, de kwaliteit van zijn onderwijs in orde zal zijn. Het is immers de hoge roeping van de leraar om goed te zijn in zijn werk en verstand te hebben van zijn vak.

Als Luther het heeft over docenten die ongeschikt zijn, gaat het veelal niet over een gebrek aan vakkennis, maar over een gebrek aan pedagogische kwaliteiten. 'Het is een heel slechte zaak als kinderen en leerlingen het vertrouwen in hun ouders

en hun leerkrachten verliezen. Zo zijn er bijvoorbeeld ongeschikte leraars die met hun barse optreden veel gave karakters bederven, als ze met de kinderen omgaan zoals de beul of de gevangenbewaarder met dieven omgaat.'

Luthers pedagogiek

De pedagogiek van Luther is te karakteriseren als een pedagogiek van het hart. Het is bovendien een pedagogiek waarin de leraar naast de leerling staat, zonder daarbij het gezag van de docent te ondermijnen. In Luthers visie is onderwijs een activiteit die God aan de oudere mensen heeft opgedragen om de jongere mensen te leren in alle dingen die het tijdelijke en het geestelijke leven aangaan. Het is tevens onderwijs dat gegeven wordt door zondaren aan zondaren.

De leraar is, als het goed is, ook leerling. In het onderzoeken van Gods Woord zijn zowel docent als studenten leerlingen op de school van Gods genade. 'Als je een christen wilt worden, moet je het Woord van Christus nemen, maar wel weten dat je er nooit in uitgeleerd raakt en dan zul je met mij erkennen dat je zelfs het abc nog niet kent. Als het om roemen zou gaan, dan zou ik dat zeker over mijzelf kunnen doen, want ik ben dag en nacht met de studie van de Bijbel bezig geweest en toch ben ik nog steeds een scholier. Ik begin elke dag als iemand van de basisschool'.

Onderwijs vandaag

Uit het voorgaande is wel duidelijk dat Luthers opvattingen over onderwijs niets aan actualiteit hebben ingeboet. We kunnen van Luther leren dat de kerk een niet te verwaarlozen taak heeft in het onderwijzen van de jeugd en in de instandhouding van het christelijk onderwijs. Bovendien laat Luther zien hoe noodzakelijk goed christelijk onderwijs is. Onderwijs dat niet alleen het hoofd, maar ook en vooral het hart zoekt te treffen. Zijn geschriften zijn daarmee een belangrijke spiegel voor hedendaagse ouders, ambtsdragers, schoolbestuurders, leerlingen en leraren.

Voldoet ons onderwijs aan de hoge eis die Gods Woord ons stelt, namelijk jongeren op te voeden tot Zijn eer en tot zaligheid van hun zielen?

De citaten zijn afkomstig uit: "Maarten Luther" (verzameld en vertaald door Karla Boersma), en uit: "Tot dienst aan God; Teksten over opvoeding en onderwijs" (Apeldoorn, 2016). Beide uitgegeven bij De Banier.



In veel van zijn geschriften gaat Luther in op het belang van goed christelijk onderwijs.

Ware gehoorzaamheid

Calvijn over opvoeding en onderwijs

ds. H.A. van Zetten,
Nieuw-Beijerland

Hoe voeden we kinderen op? Hoe onderwijzen we hen? Calvijn heeft daar het nodige over gezegd.

Opvoeden en onderwijzen vraagt ware wijsheid. Door de zondeval missen we die geheel. Calvijn schrijft in zijn "Institutie": 'Ware wijsheid bestaat in Godskennis en zelfkennis'. Het is die ware wijsheid waarmee de profeet Jesaja wordt voorbereid op zijn taak. Hij ziet de Heere, 'zittende op een hogen en verheven troon, en Zijn zomen vervullende den tempel'. De engelen roepen uit: 'Heilig, heilig, heilig is de HEERE der heirscharen'. En wat horen we Jesaja dan bevend zeggen? 'Wee mij, want ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben, en ik woon in het midden van een volk dat onrein van lippen is, want mijn ogen hebben den Koning, den HEERE der heirscharen, gezien' (Jes. 6:1-5).

Wie kinderen wil opvoeden of onderwijzen, moet hen werkelijk kennen. Wie is hiertoe in staat zonder deze Godskennis en zelfkennis?

Gehoorzaamheid

Calvijn werd in 1509 in Noyon (Frankrijk) geboren. Zijn vader zag hem graag als priester in de Rooms-Katholieke Kerk en stuurde hem als 14-jarige jongen naar Parijs om te studeren in talen, filosofie, rechten en theologie.

In 1532 komt er een ommekeer in zijn leven. Daarover laat Calvijn zich in zijn geschriften slechts een enkele keer uit. In 1557 schrijft hij: 'Door een plotselinge bekering heeft God mijn hart tot gehoorzaamheid onderworpen.'

'Door een plotselinge bekering heeft God mijn hart tot gehoorzaamheid onderworpen.'

Dat woord 'gehoorzaamheid' komt vaak terug bij Calvijn. Onze wil moet immers leren buigen onder Gods wil. Gods kind wordt daarvoor vroeg of laat ingewonnen. Dan is het: 'Wat wilt Gij dat ik doen zal?' Gehoorzaamheid is nodig, zegt Calvijn.

Een van de vele taken die Calvijn in Genève op zich neemt, is het opstellen van een 'Kerkenorde' en een 'Schoolorde'.



De zondeval bestond immers in volkomen ongehoorzaamheid. Een geestelijk dode moet door de werkingen van Gods Geest levend gemaakt worden. Dan wordt er een beginsel van de nieuwe gehoorzaamheid in het hart gewerkt.

Vijfde gebod

Wanneer Calvijn in zijn "Institutie" schrijft over 'Eer uw vader en uw moeder' ("Institutie", deel II, blz. 35 e.v.), noemt hij als het doel van dit gebod dat wij de ordening Gods eerbiedigen. Wij dienen Gods wil te gehoorzamen. Calvijn merkt op dat het vijfde gebod ten eerste strijdt tegen de menselijke aard, omdat de mens geneigd is tot hoogmoed, en niet tot onderwerping. Maar gehoorzamen aan de gezagsdrager op de aarde is voor ons een oefening. Zo leren wij buigen, opdat we ook zouden buigen onder God.

Wij moeten eenieder die door Gods ordinarie boven ons gesteld is met eerbied, gehoorzaamheid en dankbaarheid bejegen en alle mogelijke diensten bewijzen. 'En het doet er niet toe of zij waardig of onwaardig zijn dat hun die eer bewezen wordt; want hoe ze ook zijn, toch hebben ze niet zonder Gods voorzienigheid deze plaats verkregen'. Ouders en gezagsdragers zijn eerbied, gehoorzaamheid en dankbaarheid waardig. Echter: 'Wanneer ouders ons aanzetten tot zonde, zijn zij vreemden voor ons geworden'. Calvijn merkt bij dit vijfde gebod op: 'Bij wijze van aanprijzing wordt een belofte toegevoegd. 'De gehoorzaamheid is God welbehaaglijk'.

Calvijn benadrukt dat wij in die nieuwe gehoorzaamheid moeten worden *geoe-fend*. Onze opstandige adamsnatuur moet ten onder gebracht worden. Denken we daaraan als we merken dat een kind of jongere ongehoorzaam is? Immers, 'wie zal een reine geven uit den onreine?' Kinderen lijken op hun ouders. Kinderen nemen ook een voorbeeld aan hun ouders. Wie dus zijn kinderen gehoorzaamheid wil leren, moet eerst zelf gehoorzaam zijn. Ben ik daarin geoe-fend, als vader of moeder, als leraar?

Reformatie van leer en leven

Calvijn leeft in een onrustige tijd. Maarten Luther is de grote reformator van de leer. Als Calvijn zich in Genève bevindt, gaat hij als predikant Bijbellezingen houden. Dan blijkt dat hij niet alleen gehoorzaamheid eist aan de leer van Gods Woord; ook het *leven* moet gereformeerd worden. Leer en leven dienen een eenheid te zijn.

Calvijn wil een reformatie van maatschappij en politiek, van gezin en school. De Heere vraagt immers dat iedereen Zijn heilzame geboden gehoorzaamt. Maar die gehoorzaamheid druist tegen onze adamsnatuur in. Als er straffen komen op openbare zonden, zoals kaartspel, dans en echtbreuk, ontstaat er dan ook verzet. Het verbod op overmatigheid en verspilling roept eveneens weerstand op.

In 1559 wordt een theologische academie opgericht. Theodorus Beza wordt rector. Hier worden onder meer John Knox (Schotland), Marnix van Sint-Aldegonde (de Nederlanden) en Caspar Olevianus (Heidelberg) gevormd.

Calvijn heeft een zwakke gezondheid. Hij is pas 54 als hij na een zeer arbeidsaam leven sterft.

Een van de vele taken die Calvijn in Genève op zich neemt, is het opstellen van een 'Kerkenorde' en een 'Schoolorde' (1541). Goede scholen zijn belangrijk, schrijft hij: 'De kennis van God en de ware godsdienst kunnen zo alleen bewaard worden, indien er scholen worden opgericht waarin de zaden van het Goddelijk Woord worden gestrooid en zij, wien het ambt van onderwijzen zal zijn opgedragen, de kerk dienen'.

Leraar is ambtsdrager

Calvijn kende geen drie, maar vier ambten. Naast predikanten, ouderlingen en diakenen kende hij de theologische docenten, de 'doctores'. Calvijn zag het Bijbelse begrip 'herders en leraars' ten onrechte niet als één ambt, maar als twee ambten: het herdersambt en het leraarsambt.

De leraren maken aanvankelijk deel uit van de kerkenraad. Later verschuift de betekenis van de 'doctores' en blijven er drie ambten over.

De leraren aan de academie (en bij het voorbereidend onderwijs) moeten een eed afleggen voor de aanvaarding van hun ambt. Ze beloven plechtig om oprecht Gods Woord voor te dragen. De kinderen moeten zich leren 'aan God te gewinnen', Hem lief te hebben en de zonden te haten. De leraren moeten bevorderen dat de scholieren 'in vrede leven, in matigheid en eerbaarheid tot eer van God en het welzijn en de rust van de stad'.

Op de Calvijnschool staat alles in het teken van gehoorzaamheid aan de Schrift, tot bloei van Gods Kerk, tot welzijn van de zielen. Bovenal: tot eer van God.

Huiswerk

Calvijn stelt de waarheid van Gods Woord

centraal. Zó moet het zijn in het gezin en op de school. Functioneren daar de Nederlandse Geloofsbelijdenis, de Heidelbergse Catechismus, de Dordtse Leerregels? De inhoud is zo Bijbels, naar de zuivere leer van Calvijn. Geliefde ouders, leraren, zullen we ons eens laten bevragen in de geest van Calvijn?

1. *Kent en doorleeft u de waarheid?*
Bent u trouw aan Genève en Dordt? Kent u de vijf artikelen tegen de remonstranten en weerlegt u steeds de valse leer?
De bedekte pelagiaan is overal. Luther zei: 'De paap zit in mijn eigen hart'.
2. *Leert u de kinderen dat het hun plicht is om God op Zijn getuigenis te geloven?*
Anders krijgt het kind geen vastigheid. Het Woord heeft gezag in zichzelf, het Woord vraagt erom gehoorzaamd te worden.
3. *Merken de jongens en meisjes dat u het Woord van God liefhebt? Dat het uw dagelijkse spijs en drank is?*
4. *Hoe is uw hart omtrent uw kinderen/leerlingen? Bid, worstelt u voor hun zielen?*
5. *Kunt u gewagen van Gods wonderen?*
David zei: 'Gij hebt mij geleerd van mijn jeugd aan, en tot nog toe verkondig ik Uw wonderen'. Kunt u jegens uw leerlingen getuigen van de hoop die in u is? Psalm 78:1-8.
6. *Merkt uw kind dat uw wandel in de hemelen is?*
Merkt uw kind dat u niet uzelf zoekt, maar Gods eer? Kent u dat 'beginsel van de nieuwe gehoorzaamheid'? Wordt de vrucht des Geestes in mijn leven gezien? (Gal. 5:22). Kan mijn leven de toets van 1 Korinthe 13 doorstaan? De liefde is immers lankmoedig, goedertieren, niet afgunstig, niet opgeblazen, ze handelt niet ongeschiktelijk, ze zoekt zichzelf niet, ze wordt niet verbitterd.

Calvijn: 'Tot ware zelfverloochening en tot het doden van de oude mens komen wij derhalve eerst dan wanneer wij getrouwd aan deze plicht der liefde voldoen'.

Zo krijgen we allemaal huiswerk mee. Calvinistisch huiswerk. Voor elke dag.



Waar is de dankbaarheid?

Jezus wijst hem voor ons aan. Kijk eens goed, deze vreemdeling uit Lukas 17:11-19 is nu echt dankbaar. Dit is de plaats en gestalte van ware dankbaarheid. Je kunt blij zijn, je beweldadigd voelen, maar zijn we dankbaar in deze zin? Wat is dankbaarheid naar de Schrift, volgens het oordeel van de Hartenkenner?

v.A.

Daar ligt iemand aan Jezus' voeten. Als enige is hij teruggekomen en hij eert en belijdt de Naam van God. Hij ligt daar in het stof, in kleinheid en verootmoediging. Dankerkentenis komt over zijn lippen. Hij hoort niet bij het volk van God en weet o zo weinig van God en Goddelijke zaken. Een buitenstaander, een door de Joden verachte Samaritaan is hij. Verslagen kan hij het maar niet klein krijgen hoe onwaardig hij is. Hoe bestaat het, dat de hemelse Weldoener met hém te doen wil hebben. Jezus heeft zijn ellende gezien en zijn roepen gehoord. Dit is nu ware dankbaarheid: met de weldaden terugkeren naar de Weldoener,

eindigend in God, in Zijn eer, aan Jezus' voeten, buigend in onwaardigheid, tot genezing én behoud, voor lichaam en ziel.

Vragende blik

Alleen Lukas vertelt ons deze schijnbaar toevallige gebeurtenis. We zien de Weldoener in Zijn laatste tijd hier op aarde, op weg naar Jeruzalem. Maar uit Zijn daden en woorden blijkt dat we met onze roekeloze ondankbaarheid Gods oordeel over ons halen. Onze ondankbaarheid komt voort uit onze zelfzucht, hoogmoed en zondeliefde. Er ligt daarom een geweldige ernst over dit gebeuren. Er valt een scheiding tussen een Samaritaan en

negen Joden. Alle tien hebben ze weldaden mogen ontvangen. Maar de Alziende kijkt rond en stelt drie vragen: er zijn er toch veel meer beweldadigd? Waar zijn de anderen dan? Krijgt God de eer alleen maar van deze ene buitenstaander, die niet bij Gods volk hoort?

Deze rondziende blik van de Weldoener ziet ook in deze dagen op weg naar de dankdag rond. Een blik met veel vragen, ook op u gericht: waar is uw dankbaarheid?

Geroepen

Wat een ellende! Wat hadden ze geroepen... Wat was er gebeurd? Doodziek waren ze. Het ging om een zeer besmettelijke ziekte, waardoor men in afzondering moest leven, met alle eenzaamheid en onzekerheid van dien. De melaatsheid kon jaren duren. Er was eigenlijk geen kruid tegen gewassen, wat men ook probeerde. Men was uitgebannen uit de samenleving. Wie ermee aangetast was, moest als verloren worden beschouwd, was een levende dode. Daarom droegen ze rouwkleding. Deze mensen zijn een teken van de onreinheid van onze zonde en het oordeel van de dood. Gescheiden van de mensen, en van het heiligdom, van Gods gemeenschap dus. Gescheiden van de Bron van leven en zaligheid.

Deze ten dode opgeschreven mensen kunnen niet komen tot de Verlosser uit nood en dood. Wat ze wel kunnen? Roepen om ontferming! Roepen tot een Weldoener, Die ze eigenlijk niet kennen. Roepen tot een Jezus van Wie ze bij geruchte wat gehoord hadden.



De zonde van de vrouw van Lot



Begrippen uit het geloofsleven uitgelegd

De vrouw van Lot is bekend, maar haar naam weten we niet. Wel weten we dat ze moeder was van twee dochters.

De laatste jaren van haar leven had ze met haar man in Sodom gewoond. Ach, het was daar niet alles, maar er was toch ook wel veel wat haar aansprak. Het heidendom met zijn goden en goederen beviel haar wel. Dat beviel haar beter dan die God van Abram en van haar man. Die God Die gezegd had dat ze Ur moesten verlaten en waarop ze gegaan waren. En zij moest mee...

'Abram toog heen' (Gen. 12:4). En Lot was met hem gegaan. Lot geloofde ook het Woord van de God Die tot Abram had gesproken. Daarvoor had hij al zijn zekerheden in Ur opgegeven. De belofte van God over een land, een volk en een Zaad deed hen gaan. Ze dwaalden door woestijnen. Ze vertoefden in Egypte. Er was honger en eenzaamheid. Het viel allemaal niet mee. Maar gelukkig was er een wending gekomen. De laatste jaren had Lot afscheid genomen van Abram en ze woonden al weer heel wat jaren in de stad, in Sodom. Haar dochters hadden er allebei een man gevonden. Niet alles in Sodom was even aangenaam, maar met wat schikken en plooiën kon ze er wel leven. Zo leefde ze daar met haar man.

Ach, haar man, Lot. Ja, die kon af en toe niet slapen. Hij kwelde zijn rechtvaardige ziel. Ze had hem moed ingesproken. Ze waren nu toch verlost van die stem die had gezegd dat ze weg moesten uit hun land en hun maagschap. Die stem van die God waarvan Abram zei dat het de enige en ware God was. Maar, in Sodom waren ook goden. Goden die beter aansloten bij wat ze zelf graag had. Ze wilde rust en een beetje welvaart.

Toen waren die mannen gekomen, hemelse mannen. En weer moesten ze weg, zoals jaren geleden, toen ze weg moesten uit Ur. Weer die eenzaamheid. Weer dat Woord van die God, waar Abram over had gesproken. Die God waar haar man ook zo vaak over sprak. Ach, eigenlijk wilde ze niet. Het was toch goed in Sodom. Zeker, er waren ook dingen die ze niet kon goedpraten. Haar dochters hadden mannen met zulke andere gewoonten. Maar toch, je kon er wel leven, in Sodom.

En toch moesten ze weg. De mannen uit de hemel namen hen mee. Alles lieten ze achter. Het huis, het bezit, de dieren... alles. Wat jammer. Nog één keer keek ze om. Wat zou ze graag in Sodom blijven. En ze werd een zoutpilaar.

Eeuwen later zegt de Heere Jezus: 'Gedenk aan de vrouw van Lot'. Op weg naar de verlossing kwam ze eeuwig om. Haar hart bleef in Sodom achter. Het leven als een vreemdeling kende ze niet en ze begeerde het ook niet. En zo kwam ze voor eeuwig om.

Een waarschuwing, opdat wij niet in dezelfde ongelovigheid zouden vallen. Gedenk aan de vrouw van Lot.

ds. W. Visscher, Amersfoort

In de rubriek Goed Begrepen leggen ds. J. Schipper en ds. W. Visscher wekelijks een geloofsbegrip uit. De rubriek is vooral bedoeld voor jongvolwassenen, in de leeftijd van ongeveer 20 tot 40 jaar.

Wat lezen ze nu van deze Jezus? Hij ziet ze en zegt wat tegen ze. Hoe ellendig en hopeloos ook, Hij ziet en spreekt! Zo is Hij nog. Dat is ook gebleken in het achterliggende seizoen. Op allerlei manieren toonde Hij dit, nietwaar? Hij keert Zijn hoofd niet af van onze nood en dood. Er wordt niet tevergeefs geroepen door levende doden. Hoewel nog niet genezen, volgen zij Zijn bevel op, om naar de priester te gaan. Onderweg gebeurt het wonder van de genezing aan alle tien. Ze voelen het, ze zien het. Maar dan valt er een pijnlijke scheiding: er is er maar één die omkeert en terugkeert naar de Weldoener. Hij kán, wil, durft niet verder leven zonder Hem. Er is maar één plaats waar hij wil zijn: aan Jezus' voeten, bij Hem, vol van genade en waarheid.

Blij en dankbaar

Maar die negen dan? Die haasten zich naar de priester, om hun godsdienstige verplichtingen gehoorzaam te verrichten. Hebben ze de weldaden opgemerkt? Zijn ze blij en verwonderd geweest? Ongetwijfeld. Hebben ze er nog over nagedacht, erover gesproken? Zeker. Ze verlangen naar hun vrouw en gezin, naar huis en haard. Dat is toch begrijpelijk, na zo lange tijd van afzondering? Het werk wacht weer, het volle leven eist weer op. De gave van de gezondheid hebben ze (terug) ontvangen.

Hoe zal deze gave verder gebruikt worden? De gave maken ze (we?) los van de Gever. De weldaden worden los gemaakt van de Weldoener. Het was wonderlijk, onvergetelijk. Maar verder?

Vragend kijkt Jezus rond. Hij mist de negen, Hij wil ze zo graag bij Zich hebben. Waar zijn, blijven ze toch...? Zijn zoekende blik, na zoveel weldaden, ook op de dankdag, is veelzeggend: waar blijft u, waar blijft jij? Aan Zijn voeten is nog plaats genoeg. Daar ben je nooit te ellendig en onwaardig voor. Is er dan maar één? Terwijl de bedoeling van alle weldaden en zegeningen toch duidelijk is: wederkeren, persoonlijke bekering, dagelijkse bekering. Zodat God alleen de eer krijgt en we aan Jezus' voeten terecht komen en daar uit Zijn mond een zaligspreking mogen horen (vers 19). Dat is dankbaarheid. In de openbaring van Christus' heerlijkheid. Want Hij is het zo waard te ontvangen alle eer, aanbidding en dankzegging, tot in eeuwigheid.

Jezus' laatste vraag: zijn er geen gevonden, die wederkeren om God de eer te geven? (vers 18).



Dienen binnen de kring van de gemeenten

W.B. Kranendonk,
Amersfoort

Wie de ambtelijke loopbaan van ds. A.F. Honkoop overziet, stelt direct vast dat hij ontzettend veel werk heeft verzet.

Hij was bedeed met een sterk gestel, zowel fysiek als mentaal, en had onmiskenbaar de gave om leiding te geven. 'A.F.', zoals hij vaak werd genoemd, nam een grote plaats in binnen het geheel van de Gereformeerde Gemeenten. Als jonge predikanten wel eens spraken over werkdruk, kon ds. Honkoop dat soms relativeren met de opmerking: 'Waar praten jullie over? Toen ik begon, telde de classis Goes zestien gemeenten waar ik samen met ds. Dieleman zorg voor droeg. Zo erg is het nu niet'. En als medebroeders of ouderlingen afgevaardigd waren naar een classisvergadering, maar zeiden niet te kunnen vanwege drukke werkzaamheden, vonden ze ds. Honkoop op hun pad. 'Er is overal tijd voor, dus ook hiervoor. Zo niet, dan ben je ontrouw'.



bid- en dankdag houden in Scherpenisse op het eiland Tholen.

De zorg van ds. Honkoop voor vacante gemeenten ging vaak ook verder dan alleen het bedienen van Woord en sacrament. Toen het in de gemeente Dinteloord moeilijk was om de ambten te vervullen, bracht hij persoonlijk een bezoek aan alle gezinnen van die gemeente om de nood van de vacatures te bespreken. Zorgvolle ontwikkelingen in een gemeente probeerde hij op subtiele wijze bij te sturen. Zo vroeg hij ds.

A. Bregman of deze na zijn emeritaat naar zijn geboor-

tedorp Benthuizen wilde terugkeren toen daar een scheuring dreigde. De Rijssense predikant had daar echter geen vrijmoedigheid toe.

Optreden tegen verdeeldheid

Verdeeldheid was iets waartegen ds. Honkoop krachtig optrad. 'Partijschappen en twistingen zijn duivelswerk', zei hij eens in een openingswoord op een classisvergadering. Reeds als beginnend predikant had hij daar in enkele consulentgemeenten in alle hevigheid mee te maken gekregen als gevolg van de droevige scheuring van 1953. Bijna een halve eeuw nadien vertelde hij aan ds. D. de Wit: 'Dat was een moeilijke tijd. In veel gemeenten lag alles overhoop. Overal waren er wel die met de scheuring mee wilden. In Oosterland was

een ledenvergadering belegd. Ik moest die vergadering leiden. Ds. Bel en ds. Dieleman waren ook aanwezig. Achterin zat een aantal manslidmaten met klompen aan. Zij wilden dat er gestemd zou worden om al dan niet met de scheuring mee te gaan. Dat heb ik tegengehouden. Je stemt toch ook niet of je al dan niet bij je vrouw blijft? Dat heb ik ze voorgehouden. Regelmatig begonnen ze te trappelen met die klompen op de houten vloer. Ds. Bel vroeg wat we toch moesten. Ik heb hem gezegd dat, als hij bang was, hij dan maar moest gaan. We hebben niet gestemd, dat kon niet eens want we wáren van de Gereformeerde Gemeenten'.

Ook in Kapelle-Biezelinge droeg de vaste leiding van ds. Honkoop ertoe bij dat de gemeente grotendeels bijeenbleef, toen in 1956 een deel van de kerkenraad uittreding overwoog. 'Weggaan is geen oplossing', zei hij tegen de broeders. Hij wilde trouw aan zijn kerk blijven. De scheuring deed hem pijn, maar hij heeft er blijk van gegeven geen rancunes te gevoelen tegenover degenen die gingen.

De landelijke kerk

Behalve de zorg voor plaatselijke gemeenten was ds. Honkoop ook betrokken bij kerkelijk werk op landelijk niveau. Hij was niet alleen lid van het curatorium, ook van diverse deputaatschappen zoals Evangelisatie, Gezins- en bejaardenzorg en Kerkbouw. Voor de Cursus Godsdiensonderwijs gaf hij een aantal jaren les in het vak dogmatiek. Soms was hij voorzitter, soms penningmeester. Zijn zakelijk inzicht zorgde ervoor dat hij vaak een belangrijke inbreng had als projecten moesten worden opgestart. Zelf wist hij dat hij soms stevig kon doorpakken, maar het ging hem altijd 'om de eer van de Koning en het welzijn van Zijn Kerk'.

Kenmerkend was dat hij er altijd voor zorgde dat zijn eigen gemeente niet onder het landelijke werk leed. Toen hij in 1984 naar Zwijndrecht ging, was hij - ondanks dat hij ruim 60 jaar oud was - nog volop actief binnen het geheel van de gemeenten. Maar na een jaar kon hij meedelen dat hij toch bijna bij alle gezinnen (ruim honderd) was geweest voor een kennismakingsbezoek. Gevraagd hoe hij al dit werk volhield, was zijn antwoord: 'Het is Isrels God Die krachten geeft'.

**Volgende week deel 4:
Het werk op het curatorium.**

(wordt vervolgd)

Jona's dankzegging uit het ingewand van de vis

‘Als mijn ziel in mij overstelpt was, dacht ik aan de HEERE; en mijn gebed kwam tot U in den tempel Uwer heiligheid. Die de valse ijdelheden onderhouden, verlaten hunlied weldadigheid. Maar ik zal U offeren met de stem der dankzegging; wat ik beloofd heb, zal ik betalen. Het heil is des HEEREN’.

Jona 2:7-9

ds. C.A. van Dieren,
Rijssen

Jona's gebed kenmerkt zich door drie stukken:
ellende, verlossing en dankbaarheid.

Jona weet uit welke diepte hij om eigen schuld gehaald is. Hij weet dat God het uit vrije genade door Christus gedaan heeft. Wat heeft hij nu profetische zang- en dankstof ontvangen. ‘Als mijn ziel in mij overstelpt was’, horen we hem zeggen. Zoals hij in de wateren onderging, zo is ook zijn ziel overstelpt. Dat zijn de liefdestuchtelingen, de beproevingen van God, waardoor niet alleen het schuim, het waardeloze van het aardse, goddeloze bestaan openbaar komt, maar ook het door Zijn Geest gewerkte goud van het

geloof. Wat een profijtelijke ontdekking! Het brengt tot diepe vernedering, opdat Gods werk des te meer zal uitschitteren. In de beproeving denkt Jona aan de HEERE. Dat wil zeggen dat hij voortdurend tot de troon der genade uitgedreven wordt. ‘Mijn gebed kwam tot U in den tempel Uwer heiligheid’. Dat is de vrucht van de Heilige Geest. Dat is de vrucht van de biddende Hoge priester Christus. Jona is in de weg van de beproeving met heilbespiegelingen vervuld. Nog steeds is hij in de buik van vis, maar zijn van God

ontvangen gebed dringt door alles heen tot in het binnenste heiligdom, ‘tot in de tempel Uwer heiligheid’. Dat is de plaats waar God regeert. ‘Heere, U hebt macht over de vis. Ik ben in Uw handen’. Wat een stil berusten in Zijn beleid. Dan is er stof tot danken.

Liefde tot de heidenen

Weet u wat Jona ook in de buik van de vis krijgt? Liefde om aan de arme, blinde heidenen in Ninevé Gods boodschap te brengen. Die mensen onderhouden valse ijdelheden in het dienen van hun afgoden. Zij kennen de ware God niet. In hun afgodendienst keren ze Hem de rug toe. Ja, Jona zal tot de heidenen gaan. Tegelijkertijd waarschuwt hij in zijn boekje ook de tien stammen van Israël. Dat volk buigt voor vele afgoden, zoals de Baäl en de Moloch. Nu Jona zo ruim gesteld is, krijgt hij begeerte om zowel de heidenen als zijn eigen volk van hun dwaalweg te behouden. Met een hart vol liefde wil hij uitroepen: ‘Bekeert u! Bekeert u!’

Ware dankzegging

‘Maar ik zal U offeren’, zegt Jona. Dat is de ware dankzegging. Dat is alles buiten God verliezen, in God eindigen en in beginsel gaan doen wat Adam in de staat der rechtheid mocht doen. Dat gaat gepaard met onvoorwaardelijke gehoorzaamheid. Jona bidt: ‘Wat ik beloofd heb, zal ik betalen’. Wat heeft hij dan beloofd? Het staat er niet, maar wellicht dat hij naar Ninevé zal gaan. Misschien hebt u ook weleens iets beloofd, toen u ziek was of in moeilijke omstandigheden verkeerde. Wat is ervan terechtgekomen? Jona leert ons dat hij wel hartelijk betuigt zijn belofte te houden, maar er is nog heel wat op gevolgd. Wat een wonder dat de meerdere Jona in alles getrouw is geweest. Hij betaalde volkomen de belofte, toen Hij sprak: ‘Het is volbracht’, en ‘Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest’. En omdat Christus betaalde, eindigt Jona's gebed met ‘halleluja’: ‘Het heil is des HEEREN’.

Vragen

1. Waar brengen de liefdestuchtelingen van God Jona?
2. Voor welke boodschap wordt Jona ingewonnen?
3. Hoe komt het dat Jona zijn gebed kan eindigen met: ‘Het heil is des HEEREN’?

(wordt vervolgd)



Waar het begon

C.S.L. Janse,
Apeldoorn

Half oktober werd aan de Theologische Universiteit in Apeldoorn een bijeenkomst gehouden ter herdenking van de synode van Emden.



450 jaar geleden werd de synode van Emden gehouden.

Deze maand is het namelijk 450 jaar geleden dat de verschillende vluchtelingengemeenten samen met de afgevaardigden uit de door Alva bezette Nederlanden voor het eerst in een synodale vergadering samenkamen. Deze synode, die noodgedwongen over de grens werd gehouden, kan daarom beschouwd worden als het begin van de Gereformeerde Kerk in ons land. Daar werd ook de eerste kerkorde opgesteld. Sindsdien is er in het kerkelijk leven veel gepasseerd. Op de bijeenkomst in Apeldoorn werd vooral de nadruk gelegd op de verdeeldheid die inmiddels kenmerkend is voor de gereformeerde gezindte. Dat is inderdaad een droevige zaak. Maar er werd wel lichtvaardig voorbijgegaan aan de hoofdoorzaak, namelijk dat lang niet alles gereformeerd is wat zich gereformeerd noemt. Het hebben van dezelfde belijdenis betekent helaas nog niet dat men die op dezelfde manier leest en dat die op dezelfde manier functioneert.

In het oordeel Gods

Op de synode van Emden werd bewust afstand gehouden van de luthersen en de doopsgezinden, maar alle gereformeerden behoorden destijds tot één kerkverband. Veertig jaar later was de Gereformeerde Kerk echter diepgaand verdeeld over de leer van Arminius en zijn volgelingen.

De overheid wilde graag de vrede in de kerk bewaren, maar zij die aan de gereformeerde belijdenis wilden vasthouden waren niet tot een compromis bereid. In de strijd om de predestinatie ging het immers om fundamentele zaken. Gomarus verklaarde dat hij met het gevoel van de remonstranten in het oordeel Gods niet zou durven komen. Uiteindelijk werden in 1618 op de synode van Dordrecht de remonstranten uit de kerk gezet.

Theologische verdeeldheid

De huidige kerkelijke verdeeldheid in de brede gereformeerde gezindte is veelal een gevolg van een verdeeldheid op theologisch gebied: verdeeldheid over de leer of over het levensgedrag. De leer is geen onbelangrijke zaak. Er zijn punten waarmee de kerk staat of valt. Ook als het gaat om de levenswandel zijn er fundamentele zaken op te sommen. Homoseksualiteit is een kwestie die kerken en christenen in onze tijd diepgaand verdeelt en tot kerscheuringen kan leiden. Daar is ook principieel reden toe.

Bij het ontstaan van de Protestantse Kerk in Nederland in 2004 waren de bepalingen in de kerkorde over het zegenen van homoseksuele relaties voor tal van hervormd-gereformeerden een belangrijke reden om niet mee te gaan. De eenheid in de Christelijke Gerefor-

meerde Kerken staat niet alleen onder druk vanwege de vrouwelijke ambtsdragers maar ook vanwege de aanvaarding van homoseksuele relaties. Zo worden in de gemeente Zwolle, die onlangs in het nieuws kwam door haar besluit over de bevestiging van vrouwelijke ambtsdragers, leden met een homoseksuele relatie aan het avondmaal toegelaten.

Een eeuw geleden zag ds. G.H. Kersten een groot gevaar in de leer van de Gereformeerde Kerken waar de veronderstelde wedergeboorte gemakkelijk leidde tot een lichtvaardig geloof. Daar ontbrak immers het bevindelijke element. 'En daarom zingt en jubelt en dankt men op een wijze waar Gods volk niet bij kan en wij saâm onder het beslag van Gods Woord niet mede kunnen', zo sprak hij in 1918 op de oprichtingsvergadering van de SGP. Vandaar dat hij ook door het oprichten van eigen scholen de kinderen der gemeente wilde weghouden van neo-gereformeerde invloeden.

Kerkmuren

Zo maken theologische en ethische verschillen kerkelijke eenheid vaak onmogelijk. De gemeente van de levende God is immers een pilaar en vastigheid (fundament) van de waarheid (1 Tim. 3:15). Maar helaas waren en zijn er ook kerkmuren die zonen van hetzelfde huis verdelen. Dat zou ons tot schuld moeten worden. Ds. G. Hoogerland heeft daar recent in zijn boek nog op gewezen.

Kerkelijke eenwording kan echter ook een verdere afval met zich meebrengen. De Gereformeerde Kerken vrijgemaakt en de Nederlands-gereformeerden zijn druk bezig om samen te gaan, maar dat proces leidt vooral tot een verdere afbraak van wat daar nog aan gereformeerde elementen aanwezig was. Zo komt er in de nieuwe kerk ruimte voor kinderen aan het avondmaal. En de binding aan de belijdenis staat inmiddels ter discussie. Zo gaat men de vroegere Gereformeerde Kerken achterna.

Een aantal christelijke gereformeerde kerken heeft al jarenlang nauwe contacten met de Nederlands-gereformeerden en tegenwoordig ook met vrijgemaakten. In verschillende plaatsen is er zelfs sprake van een volledige samensmelting. Maar juist deze samenwerkingsgemeenten lopen voorop in het bevestigen van vrouwelijke ambtsdragers. Daar zijn de problemen begonnen waar de Christelijke Gereformeerde Kerken nu mee te kampen hebben. Vandaar dat men in de kring van Bewaar het Pand deze kerkelijke toenadering betreurt. En terecht.



Meester Alexander van Bochove (1893-1968) was meester in Goudswaard, Yerseke en Herkingen. Ook was hij hoofd van de Rehobothschool te Rotterdam. Hij zat vanaf het begin in het bestuur van de Gereformeerde Onderwijzersvereniging (GOV) en was docent aan de Theologische School (1927-1968).

In de lering en vermaning des Heeren

Werkgroep Onderwijs van het Deputaatschap KGJO in samenwerking met het Deputaatschap Opvoeding Onderwijs en Catechese van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland

‘Een zaak die in deze tijd wel bijzonder in het middelpunt mag staan, is de opvoeding van onze kinderen. Waarom? Omdat onze dagen voor onze jeugd bij uitstek boos zijn. Immers, in de dagen die wij nu beleven, steken ongeloof en bijgeloof meer en meer brutaal de kop op.

Moet daar op zijn minst niet tegenover staan dat wij de ogen niet moedwillig sluiten, maar pogingen doen om onder biddend opzien dat proberen tegen te gaan? Wie daar iets van voelt en erkent, is de opvoeding van zijn kinderen geen onverschillige zaak. Die weet ook hoeveel moeilijke vragen bij de taak van de opvoeding naar voren komen. Vaders en moeders die enige kennis hebben van het bederf van eigen hart, zullen ook weten dat in het belangrijke werk van de opvoeding hun kracht tekortschiet. Maar zij zullen ook de toevlucht in noden kennen die de Heere in Zijn Woord aanwijst voor ‘alle bekommernissen’. Een oprecht christen zal nooit alleen volstaan met te erkennen dat hij onbekwaam is. ‘t Zal hem uitdrijven om van de Heere bekwaamheid te vragen, maar tegelijk

zal hij doen wat zijn hand vindt om te doen. Gods Woord geeft er ons meer dan eens voorbeelden van dat de taak van de ouders niet berusten, maar werken is. De wijze Sálomo zegt: ‘Leer den jongen de eerste beginselen naar den eis zijns wegs’. Klinkt ons daarin niet het duidelijke bevel van de Heere tegen? Ook Paulus laat wat dit betreft geen onzeker geluid horen als hij beveelt als een gezant van Christuswege: ‘Voedt hen (de kinderen) op in de lering en vermaning des Heeren’. Die woorden gelden nog onverzwakt, ook voor onze tijd.

De taak van de opvoeding berust in de eerste plaats bij de vader en de moeder. Op hen rust de plicht hun kinderen van jongs af bekend te maken met de verhouding waarin de mens tot zijn Schepper staat en hen erop te wijzen dat we weer met die God in een rechte verhouding

moeten komen.

Eerst worden de vaders genoemd: ‘En gij vaders, verwekt uw kinderen niet tot toorn, maar voedt hen op in de lering en vermaning des Heeren’ (Ef. 6:4). De vader is het hoofd van het gezin. Dat is schepingsordening. Adam is eerst gemaakt, daarna Eva. De vader draagt dan ook de grootste verantwoordelijkheid voor de opvoeding. Wij sluiten daarbij vanzelf de moeder niet uit. Hoe zou dat ook kunnen? Gods Woord noemt beiden dikwijls samen. Salomo leert: ‘Mijn zoon, hoor de tucht uws vaders, en verlaat de leer uwer moeder niet’ (Spr. 1:8). De moeder is mede aansprakelijk! Maar vader is de eerste, die priester in het huisgezin, die door gedrag en wandel, door voorbeeld, leer en vermaan tucht oefent.

Psalm 127 vers 4 zegt: ‘Gelijk de pijlen zijn in de hand eens helds, zodanig zijn de zonen der jeugd’. Een kostelijke vergelijking! Een pijl, een willoos voorwerp, gedreven naar de wil van een schutter, zo zijn ook de zonen der jeugd: de jeugd is de kostelijke tijd om richting aan de opvoeding te geven. ‘t Zijn evenwel pijlen in de hand van een held. Alleen hij die het gevaar ziet en er niet voor wegvlocht, kan overwinning verwachten.

Gelukkig de vader die door de nood gedreven, zich tot de Heere om uitkomst begeeft, om ook in de opvoedingstaak de kracht te mogen ervaren van het apostolische woord: ‘Als ik zwak ben, dan ben ik machtig’.

Uit: De Saambinder van 11 maart 1926, 25 maart 1926 en 22 april 1926

(wordt vervolgd)

Reacties naar: p.kieviet@versluijsschool.nl 

Boekennieuws



"De regenbui; begin, groei en neergang van het christendom, en hoe nu verder", G. Roos; uitg. De Banier; 423 blz., € 29,95.

De regenbui; begin, groei en neergang van het christendom, en hoe nu verder.

Van James Durham is er een geschrift over kerkelijke eenheid bekend dat de titel kreeg "The dying man's testament to the Church of Scotland" ("Het testament van een stervende aan de kerk van Schotland"). Het boek "De regenbui" van wijlen ouderling G. Roos doet hier ook aan denken. Zijn boek is geschreven als een hartstochtelijk getuigenis voor de tijd waarin wij leven.

"De regenbui" gaat over de weg van het Woord in de wereld en biedt een indringende bezinning op de secularisatie. Het is geen kerkhistorische studie, al ontbreken de vele historische aspecten niet. Het is ook geen journalistiek verslag, al bevat het boek veel journalistieke gegevens die Roos zelf had verzameld. Het is ook geen boek over culturele ontwikkelingen of moderne theologische inzichten, al is het boek gevuld met analyses en overzichten. Het boek rijgt al deze aspecten aaneen tot een getuigenis over de voortgang van Gods rijk in deze wereld. Daarbij komt de groei en de bloei aan de orde, maar ook de neergang en de afval. Dit boek bevat veel waardevolle inzichten en wegwijzers.

Roos begint met het ontstaan van de christelijke kerk. Het geheim van de werfkracht van de vroege christenen was dat de opgestane Heere voor hen levende werkelijkheid was. Hij wijst op het ontbreken van organisaties en commissies. Ook zonder deze instrumenten kan de kerk dus groeien.

Wij zijn als westerse christenen niet de eersten die een periode van neergang en afval meemaken. Uitvoerig staat Roos stil bij de neergang van de christelijke kerk in de late oudheid. Hij wijdt die aan verzwakking door dogmatische strijd en het voortwoekerende van oud volksgeloof.

Na de neergang in het oosten, komt de Reformatie in het westen aan de orde. Vervolging en verdrukking hoorden daar helemaal bij. Toen Guido de Brès in de gevangenis zat, vroeg hij zich niet vertwijfeld af wat de kerk nog te bieden had – hij beleed zijn verlangen naar Christus' wederkomst. Nemen christenen de beloften van verdrukking in de eenentwintigste eeuw nog wel serieus, zo vraagt Roos zich af.

Roos voert hierbij een krachtig pleidooi voor gezond confessioneel denken. Dat is voor hem denken vanuit de eenheid van de Schrift en hij schermt dit nadrukkelijk af tegen biblicisme. Hij waarschuwt ervoor de confessie los te maken van het luisteren

naar Gods Woord en het geloofsleven van de gemeente. Traditionalisme ligt op de loer. Het overdragen van de zin en de waarde van de traditie moet een worsteling blijven. Hij roept op tot een persoonlijk en gewetensvol zoeken naar de betekenis van elk Bijbels begrip.

In het laatste deel komen de ontwikkelingen uit de afgelopen honderd jaar aan de orde. Roos wil zijn lezers niet goedkoop geruststellen met de gedachte dat God Zelf Zijn kerk in stand houdt. De regenbui van het Woord gaat namelijk voort en niemand weet of die altijd in West-Europa blijft. 'Denk niet dat de kerstening van Europa eeuwig effectief is' (blz. 171). Dit gedeelte van het boek is vol indringende analyses, waarschuwende woorden en heilzame adviezen. De reformatische zuil is te veel op zichzelf gericht. Het vasthouden van oude tradities is ontoereikend, want de collectiviteit is teloorgegaan. Organiseren faalt dus. Christenen moeten terug naar de tent. De aarde is een ballingsoord. Mensen moeten, nu de veiligheid van de zuil verdwijnt, terug naar een strikt persoonlijk geloof.

Een testament moet je niet willen samenvatten, dat moeten de ontvangers zelf lezen. Laat iedereen die de Kerk van Christus liefheeft en geroepen wordt tot leidinggeven, dit boek bestuderen. Hier zijn belangrijke lessen te leren! Het is een veeg teken als wij niet wakker liggen van de secularisatie, maar het is een teken van hoop als deze bittere werkelijkheid ons begint te raken. We doen er goed aan deze erfenis van een broeder zorgvuldig te bestuderen en biddend te verwerken.

J.N. Mouthaan, Veenendaal

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

te Nieuwerkerk (Zld),
ds. D. de Wit te Borssele

Bedankt:

voor Den Haag-Scheveningen,
ds. J.B. Zippro te Terneuzen;
voor Groningen en Woerden,
ds. S.W. Janse te Rijssen-Zuid;
voor Leerdam,
ds. D. de Wit te Borssele;
voor Middelburg-Zuid,
ds. A.T. Huijser te Sliedrecht;
voor Tricht-Geldermalsen,
ds. J.B. Huisman te Ermelo;
voor Waardenburg,
ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord;
voor Zoetermeer,
ds. M. Joosse te Ede.

VERSLAG VERGADERING CLASSIS

GOUDA 1 OKTOBER 2021

Namens de roepende kerk van Boskoop opent ds. P.J. de Raaf de vergadering op de gebruikelijke wijze. De volgende punten worden onder meer gememoreerd. Op 30 september vond de opening van het nieuwe kerkgebouw van de gemeente Berkenwoude plaats. Op 8 maart was het 40 jaar geleden dat J.J. Buitenhuis te Boskoop in het ambt werd bevestigd, eerst als diaken, later als ouderling. Op woensdag 8 september werd kandidaat P.J. de Raaf bevestigd tot predikant van Boskoop. In Delft waren er in maart twee ambtsjubilea; ouderling S. de Vree was 40 jaar ambtsdrager, ouderling P.A. van Bokhoven was 45 jaar ambtsdrager. In

Gouda herdacht ouderling H.W.L. Paans op 1 juli dat hij 12 ½ jaar ambtsdrager was. Op woensdag 1 september is ds. H. Brons bevestigd in Moerkapelle. Op 5 augustus overleed oud-ouderling K. Roggeveen (93 jaar). Hij heeft Zoetermeer gediend als diaken en als ouderling.

De vergadering gaat akkoord met de voorgestelde samenstelling van het moderamen; als preses wordt benoemd ds. H. Brons.

In het voorjaar van 2022 vinden de kerkvisitaties bij de classisgemeenten plaats. De predikanten Brons en De Raaf worden benoemd in de Voorbereidingscommissie Appelzaken en in het College van visitatoren van de classis. Ouderling J.P. Blokland van Stolkwijk wordt benoemd als lid van de Commissie van advies van Cedrah die zich richt op vragen rond de identiteit van de zorg. De classis stemt in met een nieuwe verdeling van consulentenschappen omdat het aantal predikanten binnen de classis is vermeerderd. De classis spreekt haar erkentelijkheid uit voor de steun van hulpconsulenten uit de classes Ridderkerk en Dordrecht.

De vergadering bespreekt een brief van de kerkenraad van Den Haag-Scheveningen inzake een onderzoek naar het kerkelijk handelen van onze gemeenten in de Tweede Wereldoorlog richting het Joodse volk. Besloten wordt de brief aan te houden in verband met overleg met het Deputaatschap voor Israël.

De jaarverslagen 2020 van de Classicale Evangelisatie Commissie worden toegelicht door de voorzitter, ouderling

A.G. Bregman. Het werk in Het Kompas te Scheveningen werd aanvankelijk beperkt door de coronamaatregelen, inmiddels konden de straatevangelisatie en de kringloop weer gestart worden. De vergadering spreekt haar waardering uit voor de inzet van de veldwerker en de vrijwilligers. Omdat er steeds nieuwe vrijwilligers nodig zijn, is het van belang om het werk ook onder de aandacht van de belijdeniscatechisanten te brengen. Voor de volgende vergadering, 4 februari, is Delft de roepende kerk. Op verzoek van de preses eindigt ouderling P.J. de Pater van de roepende kerk van Boskoop op de gebruikelijke wijze.

P.A. van Bokhoven, eerste scriba

ZEEUWSE ZENDINGSdag

Op zaterdag 13 november (14.30 uur) hopen de zendingscommissies van de classes Goes, Middelburg en Tholen de 59^e Zeeuwse Zendingsdag te houden in het kerkgebouw te Dirksland, Mozart-singel 2. Ds. J.M.D. de Heer spreekt een openingswoord, waarna de kinderen van de -12-vereniging van Dirksland de oudpapier-opbrengst bekendmaken. Mevrouw de Pater houdt een kindervertelling over haar werk in Albanië, mevrouw Heidekamp vertelt over de voorbereiding van haar uitzending. Ds. K. Boeder besluit de middag. De collecte is voor het zendingswerk. De bijeenkomst is ook te beluisteren via de livestream www.kerkdienstgemist.nl Ger. Gem. Dirksland. Uw bijdrage kunt u overmaken op NL37 RABO 0302 9419 32 t.n.v. Regionale Zendingscommissie Tholen.

Berichten

OPEN DAG EVANGELISATIE- POST TILBURG

De eerder aangekondigde open dag van evangelisatiepost Het Kruispunt in Tilburg (gepland voor zaterdag 30 oktober) kan vanwege de blijvende zorgen rond corona

helaas niet bezocht worden door mensen vanuit onze achterban. De deur zal die dag wel (beperkt) open zijn voor mensen uit de doelgroep van het evangelisatiewerk. Wij vragen uw begrip. Bezoek www.kruispunt-tilburg.nl voor alle informatie over de post.

EINDEJAARSCONCERT IN DE DOELN

Op maandag 27 december (19.30 uur) is het traditionele eindejaarsconcert voor de JBGG in de Doelen te Rotterdam, m.m.v. ds. C. van Ruitenburch, Hollands Jongerenkoor 11 en Groot Samengesteld Mannenkoor, Peter Wildeman, orgel, Wilhelm Groenendijk, trompet. U kunt kaarten kopen via www.dedoelen.nl

Kerkdiensten

Deze kerkdiensten zijn fysiek alleen toegankelijk voor eigen gemeenteleden onder de geldende maatregelen.

ZONDAG 31 OKTOBER 2021

Aagtekerke 9.00, 11.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Aalst 14.30 uur ds. J. Schipper; Alblasserdam 9.00, 11.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. C. Sonneveld; Alphen a/d Rijn 18.30 uur stud. M.G. van Middendorp; Amersfoort 9.00, 11.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 18.00 uur ds. H. van der Heiden; Barendrecht 10.00 en 15.30 uur (H.D.) ds. F. Mulder; Barneveld-Centrum 11.00 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Beekbergen 10.00, 14.30 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; Bodegraven 19.00 uur ds. G.J. Baan; Boskoop 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. P.J. de Raaf; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 18.00 uur stud. J.M. Evers; Capelle a/d IJssel-West 15.30 uur ds. A. Schot; Delft 10.00 en 15.30 uur stud. J.M. Evers; Den Haag-Scheveningen 16.30 uur ds. M.H. Schot; Deventer 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; Dinteloord 14.30 uur (H.D.) ds. P.C. Vlot; Dirksland 18.00 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.A. Brugge; Dordrecht 9.30, 11.45 en 17.00 uur ds. W.A. Zondag; Drachten 9.30 en 19.00 uur stud. M. Boersma; Ede 9.00 (H.A.), 11.15 (H.A.) en 16.00 uur ds. M. Joosse; Emmeloord 9.30 en 16.00 uur stud. J.J. Hoogerbrug; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 18.00 uur ds. A.A. Brugge; Enter 9.30 en 15.00 uur ds. H. van der Heiden; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. J.B. Huisman; Genemuiden 9.30 en 15.00 uur ds. A. Verschuure; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. S. Maljaars; 's-Gravenzande 15.00 uur ds. H. Brons; Groningen 16.00 uur stud. M. Boersma; Haamstede 17.00 uur ds. J.J. Tanis; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.30 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 14.00 uur ds. M.H. Schot; Herkingen 14.30 uur ds. G. Pater; Hilversum 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Hoedekenskerke 10.00 en 14.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Houten 19.00 uur ds. W. Harinck; Kamperland 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. C.J. Meeuse; Kapelle-Biezelinge 10.00 en 16.30 uur ds. J. IJsselstein; Kesteren

12.30 uur ds. B. Labee; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.00 uur ds. G.J. Baan; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. P.C. Vlot; Krimpen a/d IJssel 15.00 uur (H.D.) ds. H.A. van Zetten; Kruijningen 14.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Leerdam 19.00 uur ds. L. Blok; Leiderdorp 16.00 uur ds. P. Mulder; Lelystad 17.30 uur ds. D.W. Tuinier; Lisse 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. P. Mulder; Marknesse 15.00 uur ds. D.W. Tuinier; Meeuwen 14.30 uur ds. E. Bakker; Meliskerke 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Melissant 15.00 uur stud. A.E. Brijder; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. J.J. Tanis en 15.00 uur ds. S. Maljaars; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; Mijdrecht 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. W. Mouw; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. H. Brons; Naaldwijk 18.30 uur ds. F. Mulder; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Nieuwdorp 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Nieuwerkerk 15.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Nieuwe-Tonge 18.00 uur ds. C. Harinck; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Ooltgensplaat 18.00 uur ds. W. Silfhout; Oosterland 10.00 uur ds. C. Harinck en 14.30 uur ds. M. Blok; Oostkapelle 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oudemirdum 19.00 uur stud. J.J. Hoogerbrug; Oude-Tonge 10.00 en 18.00 uur stud. A.E. Brijder; Poortugaal 9.30 en 16.30 uur ds. J.W. Verweij; Puttershoek 10.00 uur ds. W. Silfhout en 19.00 uur (H.D.) ds. W.A. Zondag; Ridderkerk 9.00, 11.30 en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 uur (H.D.) ds. W.A. Zondag; Rijssen-Noord 9.30 uur ds. B.J. van Boven; Rijssen-West 9.30, 14.30 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Rijssen-Zuid 9.30, 14.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; Rilland-Bath 9.30 en 18.30 uur ds. M. Karens; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 15.00 uur stud. M.G. van Middendorp; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. G. Hoogerland; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; Scherpenzeel 10.00 (H.D.), 15.00 en 18.30 uur ds. J. Beens; Sint Annaland 9.30 (H.A.) en 14.30 uur ds. K. Boeder; Sliedrecht 9.00, 14.00 en 19.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 en 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Spijkenisse 16.00 uur ds. W. Silfhout; Sprang-Capelle 15.00 uur ds. H.J. Agteresch; Stolkwijk 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schot; Terneuzen 10.00 (H.A.), 15.30 (H.A.) en 19.30 uur ds. J.B. Zippro; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. D. de Wit; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. A.J. de Waard; Utrecht 10.00 en

16.00 uur ds. W. Harinck; Veen 9.30 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 en 15.00 uur ds. B. Labee; Vlaardingen 18.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. L. van der Kuijl; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. J. van Laar; Werkendam 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. H.J. Agteresch; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; Wierden 14.00 en 18.30 uur ds. B.J. van Boven; Woerden 16.00 uur ds. W. Mouw; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. M. Karens; Yerseke 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Eckveld; Zoetermeer 19.00 uur ds. C. Sonneveld; Zwijndrecht 9.30 en 15.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Zwolle 9.30 uur ds. D.W. Tuinier en 15.00 uur ds. J.B. Huisman.

DINSDAG 2 NOVEMBER 2021

Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. M. Blok.

WOENSDAG 3 NOVEMBER 2021 (DANKDAG)

Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Alblasserdam 9.00, 11.30 en 16.30 uur ds. C. Sonneveld; Amersfoort 14.00 en 19.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 14.30 en 19.30 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 19.30 uur ds. R. Kattenberg; Barendrecht 14.30 en 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; Barneveld-Centrum 11.00 en 19.30 uur ds. E.J. Boudewijn; Barneveld-Zuid 8.30 en 14.30 uur ds. J. van Laar; Benthuizen 9.30 en 16.00 uur ds. D. de Wit; Berkenwoude 10.00 uur ds. W. Visscher en 19.30 uur ds. M.H. Schot; Bodegraven 10.00 uur ds. G.J. Baan en 16.30 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Boskoop 9.30, 15.00 en 19.30 uur ds. P.J. de Raaf; Brakel 14.30 uur ds. C. Hogchem en 19.00 uur ds. G.J.N. Moens; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 uur ds. J.M.D. de Heer en 19.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 9.30 uur ds. P.C. Vlot, 15.00 uur stud. J.M. Evers en 19.45 uur ds. A.T. Huijser; De Valk-Wekerom 9.30, 14.00 en 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Den Haag-Scheveningen 14.30 en 19.30 uur ds. J.B. Zippro; Deventer 10.00 uur ds. R.A.M. Visser en 18.00 uur ds. B. Labee; Doetinchem 9.30 en 19.30 uur ds. A.A. Brugge; Dordrecht 9.30, 11.45 en 17.00 uur ds. W.A. Zondag; Drachten 9.30 en 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Ede 9.30 en 15.00 uur ds. M. Joosse en 19.30 uur ds. L. van der Kuijl; Elspeet 10.00 en 19.00 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30 en 16.00 uur ds. S. Maljaars; Enkhuizen 14.30 en 19.30 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. P.D. den Haan; Enter 15.00 uur ds. A.A. Brugge; Ermelo 14.30 en 19.30 uur ds. J.B. Huisman; Genemuiden 9.30 en 19.30 uur ds. A. Verschuure; Gorinchem 14.30 en 19.30 uur ds. L. Blok; Gouda 14.30 en 19.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 10.00 en 16.00 uur stud. M. Boersma;

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Haamstede 10.00 en 19.00 uur ds. J. de Kok; Hardinxveld-Giessendam 14.30 ds. P.C. Vlot en 19.30 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 14.00 uur ds. M.H. Schot; Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur ds. A.J. de Waard; Houten 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 16.00 uur ds. J. IJsselstein; Kampen 9.30 en 19.30 uur ds. D.W. Tuinier; Katwijk aan Zee 10.00 en 15.00 uur ds. J.J. van Eckeveld; Kesteren 12.30 uur ds. W. Mouw en 19.30 uur ds. J. van Laar; Klaaswaal 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.30 uur ds. G. Beens; Krimpen a/d IJssel 9.30 uur ds. M. Blok en 19.30 uur ds. C. van Ruitenburg en 15.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Leerdam 10.00 uur ds. P. Mulder en 19.30 uur stud. A.E. Brijder en 14.30 uur stud. A.E. Brijder; Leiderdorp 14.30 en 19.30 uur ds. P. Mulder; Lelystad 14.30 uur ds. D.W. Tuinier en 19.30 uur ds. S. Maljaars; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. W. Silfhout; Marknesse 19.00 uur ds. A.J. de Waard; Nieuw-Beijerland 9.30 en 16.00 uur ds. H.A. van Zetten; Nieuwer ter Aa 15.00 uur ds. L. van der Kuijl en 19.30 uur ds. M. Joosse; Nieuwerkerk 16.00 uur ds. J.J. Tanis; Nijkerk 9.30 uur ds. J.B. Huisman en 14.30 uur ds. G. Pater; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. M. Karens; Opheusden 9.30 en 19.00 uur ds. W. Mouw; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Poortugaal 15.00 uur ds. W.J. Karels en 19.30 uur ds. P.C.

Vlot; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 uur ds. J. van Rijswijk; Rijssen-West 9.30 en 19.00 uur ds. P.D. den Haan; Rijssen-Zuid 9.30, 14.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 uur ds. G.W.S. Mulder en 19.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Rotterdam-Centrum 15.00 en 19.45 uur ds. J.W. Verweij; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Rotterdam-Zuidwijk 15.00 en 19.45 uur ds. G.J. Baan; Scherpenzeel 10.00, 15.00 en 18.30 uur ds. J. Beens; Sliedrecht 9.00 en 17.00 uur ds. A.T. Huijser; Sprang-Capelle 15.00 en 19.30 uur stud. M.G. van Middendorp; Stolkwijk 10.00 en 19.00 uur stud. J.J. Hoogerbrug; Terwolde - De Vecht 14.00 en 19.30 uur ds. K. Boeder; Tricht-Geldermalsen 10.00 uur ds. J. Schipper en 19.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen en 14.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Uddel 10.00 uur en 19.00 uur ds. G. Pater en 14.30 uur ds. J. Schipper; Utrecht 10.00 en 19.30 uur ds. W. Harinck; Veen 14.30 en 19.30 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 en 15.00 uur ds. B. Labee; Vlaardingen 14.30 uur ds. W.A. Zondag en 19.30 uur ds. M. Blok; Waardenburg 14.30 uur stud. J.J. Hoogerbrug en 19.30 uur stud. J.M. Evers; Wageningen 14.30 en 19.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 en 19.00 uur ds. H.J. Agteresch; Woerden 10.00 uur stud. J.M. Evers en 16.30 uur ds. W. Harinck; Zeist 10.00 en 19.30 uur ds. A.P.

Baaijens; Zwijndrecht 9.30, 15.00 en 19.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Zwolle 9.30 en 19.30 uur ds. A.B. van der Heiden.

DONDERDAG 4 NOVEMBER 2021

Naaldwijk 19.45 uur ds. J.J. van Eckeveld.

VRIJDAG 5 NOVEMBER 2021

De Valk-Wekerom 14.00 uur (huw.bev.) ds. B.J. van Boven.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 31 OKTOBER 2021

Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur evang. M. Vos; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur leesdienst en 12.00 uur Bijbeluur; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23) 10.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

WOENSDAG 3 NOVEMBER 2021 (DANKDAG)

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2) 19.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 19.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 19.30 uur evang. S. de Visser; Tilburg (Offenbachstraat 105) 19.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

ZANGAVOND MANNENKOOR ELIM

Hervormde Kerk Yerseke

Vrijdag 5 november

Dirigent: Joost van Belzen

Organist: Cees van der Hart

Aanvang: 19.30 uur | Kerk open: 19.00 uur

Entree gratis

Corona-toegangsbewijs verplicht

Collecte voor bestrijding onkosten

Cd verkoop bij uitgang

Pinbetaling mogelijk

Reformatische Psychologenpraktijk

Nederland biedt identiteit bewuste
behandeling en begeleiding aan volwassenen,
jongeren en kinderen met psychosociale en
psychologische vragen en problemen.



Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasserdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
www.rpnederland.nl

Goedeboeken
nieuw en tweedehands
Kerkbuurt 30, Sliedrecht
0184-769003
www.goedeboeken.nl



VACATURE

fulltime Allround timmerman

Wil jij jouw vakmanschap inzetten voor
unieke klanten en je gewaardeerd voelen
en ontwikkelen binnen een gezellig team?
Solliciteer dan vandaag nog bij Gelderse
Bouwmeesters in Dodewaard, welkom!

0488 - 727 081 | geldersebouwmeesters.nl



Interesse?

Neem snel
contact op
of scan de
QR-code.

GELDERSE
BOUWMEESTERS

Bent u ook op zoek naar mooie **raambekleding**? Wij komen vrijblijvend bij u thuis adviseren! We nemen naast veel kleur en stofstalen ook jarenlange ervaring mee. Bel Jan op 06-36294314 of kijk op **wiltraamdecoratie.nl**

Gezellige **vakantiewoning in Hoog Sauerland**. www.huizesolagrati.nl

Vit.C (geleidelijke afgifte), **Al-C** (kauwtablet), **Chelated Zinc** (nieuw!) van **NeoLife**. Okt.aanb. Bestel 2 verschillende producten en ontvang 10% korting! Komme 0634826766 www.naturalhealthproducts.nl

MOOIE COLLECTIE ORGELS VAN DIVERSE MERKEN
RUIME ERVARING IN ZAAL- EN KERKORGELS

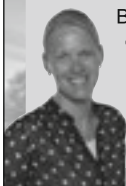
VERTROUWDE KLANKEN...


Stolk Orgels

NIEUWERKERK AAN DEN IJSSEL KRABBENDIJK
VRIJHEIDSLAAN 55 OOSTPOLDERWEG 15
2912 EA NIEUWERKERK A/D IJSSEL 4413 NN KRABBENDIJK

TEL. 0180 31 56 52 | WWW.STOLKORGELS.NL

HULP NA EEN *ongeval*



Bent u slachtoffer van een ongeval? Heeft u hierdoor schade? DB Letselschade kan u geheel kosteloos begeleiden bij het verhalen van uw schade.

db-letselschade.nl
0252-701108



LETSELSCHADE

ACTIVITEITEN

Hoogbegaafdheid in het gezin

Voor ouders van hoogbegaafde kinderen

donderdag 4 november - 19.45 uur | Hardinxveld-Giessendam | Willemien Schollaart
donderdag 11 november - 19.45 uur | 's-Gravenpolder | Willemien Roos
dinsdag 16 november - 19.45 uur | Bodegraven | Clarisa Polinder
donderdag 25 november - 19.45 uur | Apeldoorn | Gerdien Rouwendal

Gods leiding – mensen beleving

Voor mensen met Spina bifida en hun mantelzorgers

donderdag 25 november - 20.00 uur | Leerdam | ds. J. van Laar

Autisme en een relatie

Voor jongeren met autisme

zaterdag 4 december - 10.30 uur | Woerden | Ben Zijl

Voor meer informatie en aanmelden:
0348 48 99 70 • info@helpendehanden.nl
www.helpendehanden.nl



DINANT VAN DIJK
begrafenisverzorging

de
laatste
zorg



*Respectvolle en
persoonlijke aandacht*

Verzorgt begravenissen waar u wenst.
Genemuiden - IJsselmuiden - Kampen -
Zwolle - Urk - Staphorst en omgeving

T: 038-337 61 29

M: 06-24 80 09 17

www.delaatstezorg.nl

Burg. ten Veldestraat 22

8281 ZS Genemuiden

info@delaatstezorg.nl

dag en nacht bereikbaar - geen crematie

Conflictbemiddeling d.m.v.
Mediation voor zakelijk en privé.
Drs. J.C. de Jonge, gecertificeerd
'Psycholoog - Mediator NIP'.



Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasserdam
078 - 69 32 808 of info@rp-nederland.nl
www.dejonge-consultancy.nl

Cursussen Oudvaders

Lees mee met een oudvader

U zult merken dat u zich de inhoud van het boek op een prettige wijze eigen maakt.

Voor meer info zie onze website of bel voor een gratis brochure

tel. 0118-583025 / 0172-532796

**PROFIJT
ISOLATIE**

Energiestraat 7 7461 TZ RIJSSEN Tel: 0548 546055

Profiteer nu!! landelijke subsidie

**De specialist in het milieubewust
isoleren van uw woning**

Vloerisolatie
Spouwisolatie
Dakisolatie
Gevelisolatie

www.profijtisolatie.nl



**begrafenisverzorging
Den Hollander**

- Alleen begravenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

🏠 Mozartlaan 13
3131ES Vlaardingen

☎ 010 - 460 05 09

✉ info@tdenh.nl

🌐 www.begravenisverzorgingdenhollander.nl



Begrafenisonderneming de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begrafenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611 154
Waardenburg	0418 - 652 039
Werkendam	0183 - 701 017
Dordrecht e.o.	078 - 641 27 40
Nieuw-Lekkerland	0184 - 683 838

info@begrafenisondernemingdejongh.nl
www.begrafenisondernemingdejongh.nl



Begrafenisonderneming
Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
030 692 42 58
06 573 156 89
info@begrafenisondernemingtreur.nl
www.begrafenisondernemingtreur.nl



begrafenisverzorging
Wij verzorgen alleen begrafenissen in elke woonplaats in Nederland, maar voornamelijk op de Veluwe, in Kampen en omgeving en in Rijssen en omgeving.
Dag en nacht bereikbaar en beschikbaar.
Regio Kampen, IJsselmuiden, Genemuiden
Ditmar Markusse T 036 33 323 83
Regio Rijssen, Enter, Wierden
Jan Kamp & Mark Vos T 0548 540 053
Anja van der Belt - van den Dijk, Contactpersoon/verzorgster
Regio Veluwe en omliggende gebieden
Benny Vos & Mark Vos T 0577 401 689
www.begrafenisverzorgingvos.nl



**Barneveldse
Begrafenis
Vereniging**
voor een waardige, eenvoudige
verzorging van begrafenissen
in Barneveld en omstreken
• eigen personeel
• vervoer van en naar alle
plaatsen
• dag en nacht te ontbieden
• levering van grafstenen
• laatste wilsbeschikking
• drukwerk
• opgave van lidmaatschap
• geen crematie
Begrafenisverzorger:
Dhr. G. de Groot
(06) 50 21 72 55
0342-44 18 12
Dhr. G.M. van Lagen
(06) 20 12 44 00
www.BBVer.nl

POSITIONS AVAILABLE

Educating Youth for Christian Living

For the next few years, we expect an **URGENT NEED** for teachers, both in elementary and secondary.

Mount Cheam Christian School is connected to the Reformed Congregation in North America (RCNA), which is affiliated with the Gereformeerde Gemeente in Nederland. Our school is located between the mountains of the Fraser Valley in beautiful British Columbia, Canada. Currently, 370 students Kindergarten to Grade 12 (aged 5 to 18) attend our school.

Due to the consistent growth of our church and school community, we would like to connect with teachers that are willing to provide education based on the infallible and unchangeable truth of God's Word (King James Version), as expressed in the Three Forms of Unity, established by the Synod of Dort (1618-1619).

Inquiries: Mr. Jan Neels (Principal) - jneels@mccs.ca

Send resume + cover letter to:

Mr. Jan Neels - jneels@mccs.ca

Mr. Eric Van Maren - ericv@vanmarengroup.com

48988 Yale Road, Chilliwack, BC, V4Z 0B2, Canada +1 (604).794.3072



www.mccs.ca

Laatste preken v JC Philpot 1-3 à €10,00
William Gadsby 1-3 à €10,00
Preken van John Kershaw 1+2 €25,00
En meer! hetbraambos.nl 078-6933783

Prachtige PIANO'S zwart
€795, gestemd + bezorging
06 83348535 | www.instru.nl



RD.
Voor het
hele verhaal

Scan mij



Het Reformatorisch Dagblad is een landelijke krant met een heldere, christelijke identiteit. De krant zet het Bijbelse 'geloof, hoop en liefde' tegenover de uitgangspunten van de maatschappij: macht, aanzien en rijkdom. Het hele verhaal reikt immers verder dan de aardse werkelijkheid.

Wil je jouw mening onderbouwen of aanscherpen? Het vernieuwde RD verdiept jouw standpunten met de verslaglegging van het nieuws, de achtergrondverhalen en de opiniestukken. RD. **Geloofwaardig.**



Kijk op rd.nl/saambinder hoe het RD voor het hele verhaal gaat en ontdek het RD 4 weken vanaf €4,00.

rd reformatorisch
dagblad

Niet-ritmische Psalmzangavond Gouda

Organist: **Peter Wildeman**
Meditatie: **Ds. J.W. Verweij**
Collecte: **Onkosten**
m.m.v. de **Bovenstemgroepen**
Waddinxveen en Wouterswoude

Gereformeerde Gemeente Gouda
Nieuwe Gouwe O.Z 2 b
D.V. 13 november 2021
Aanvang 19.30 uur

Thuis uw nieuwe PVC vloer kiezen?

Grote collectie hout/steendecoren.
Maak een afspraak: 06-19557166
DE VLOERENKONING.NL



Gezond, natuurlijk
en heerlijk zacht van
smaak.

Glutenvrij en rijk
aan Vitamine B en
mineralen.

Ga naar
boekweitthee.nl



Wordt dealer
en ga voor puur.

Mail Daan
Blankstijn via
daan@agicon.nl

Meer weten?
Bel 06 12 02 24 87.

Boekweit
THEE

WILGENHORST
gedenken

**ZELF
SAMENSTELLEN
VASTE LAGE PRIJS
ALL INCLUSIVE**

WWW.WILGENHORST-GEDENKEN.NL

Omdat de route niet altijd makkelijk is

Kom eens langs voor een gratis kennismakingsgesprek, wij zijn specialist in **jongenshulpverlening**.

OUTBACKEXPLORERS®
...laat relaties weer open!

Kijk voor info en locaties
op **www.outbackexplorers.nl**

GezinsGids heeft een nieuw jasje!

VANAF BEGIN OKTOBER

De GezinsGids heeft een nieuw jasje! De vertrouwde identiteit, een andere verpakking. Meer rust en ruimte voor tekst en foto's, een fijn leesbaar lettertype en een frissere opzet. Bent u nog geen abonnee? **Nu tijdelijk 6 nummers, incl. het driedubbeldikke Winternummer, voor slechts €19,50!**

gezinsgids **GA NAAR GEZINSGIDS.NL/ABONNEMENTEN OF BEL (030) 230 3500**



HELPT U ARME KINDEREN IN ROEMENIË DE WINTER DOOR?

De jochies op deze foto leven, zoals veel kinderen in Roemenië, in grote armoede. Wij helpen hen met voedselhulp en schoolmaterialen. Veel families zijn zo arm dat er geen geld is om hun huis te verwarmen. In de wintermaanden bieden we daarom ook winterhulp, zodat de stookkosten betaald kunnen worden. Ook leren we ouders hoe ze goed voor hun gezin kunnen zorgen, zodat de kinderen thuis veilig en gezond opgroeien.

Voor **€ 11,-** krijgt een gezin maandelijks
een voedselpakket

Maak een gift over naar NL52 INGB 0000
3074 47 o.v.v. familiehelp Roemenie of ga naar
www.bijzonderenoden.nl/familiehelproemenie.

Helpt u ook mee?

**bijzondere
noden**
Handen van de kerk

meesters en juffen



bovenbouw

middenbouw

onderbouw

onderwijsassistenten ook welkom!

- Eigentijdse schoolgebouwen, goed bereikbaar, kerken en winkels in de buurt.
- Goede secundaire arbeidsvoorwaarden waaronder volledige studievergoeding.
- Leerlingen en personeel komen voornamelijk uit de (Oud) Gereformeerde Gemeente (in Nederland), Protestantse Kerk Nederland (Ger. Bond) en Hersteld Hervormde Kerk.



Nieuw-Lekkerland

locatie
Mattenbies

ds. Petrus van der Velden
school



Alblasserdam

locatie
Rembrandtlaan

ds. Joannes Beukelman
school

Interesse...?

Bel vandaag nog met:

Dhr. H. v.d. Weteringh (078 - 6932056)

Of stuur een e-mail naar:

directie@bestuurjbspvs.nl

Fulltime - parttime - starter - veteraan - nog geen diploma maar wel op weg? Neem gerust contact op!

Nieuwe uitgaven van Gebr. Koster



€ 10,-

ds. J.W. Verweij

Gekend, gekocht, geheiligd

Tiental preken

Met de titel Gekend, gekocht, geheiligd wijst ds. Verweij erop dat de zaligheid van Gods kinderen enkel en alleen rust op het werk van de Heere Jezus Christus. Met deze drieslag is zijn prediking getypeerd.

Geb. 160 blz.

Jubileumprijs € 10,-

Na 31.12.2021 € 16,90



ds. A. Vermeij

De Herder en Zijn schapen

Zes preken over Psalm 23 waarin de trouwe zorg van Christus voor de Zijnen vergeleken wordt met de zorg van een herder voor zijn schapen.

Geb. 100 blz. € 12,90



Lambertus Myseras

Der vromen ondervinding

Weinig is er bekend van het tijdelijk leven van Myseras. Toch vinden zijn werken nog steeds aftrek. Zij raken door de eeuwen heen het hart van Sion. In duidelijke taal geeft Myseras weer wat de praktijk is van het zielenleven van Gods volk.

Geb. 538 blz. € 29,90

(na 31.12.2021 € 39,90)



ds. J. Schipper

Welkom in de strijd

Door middel van de prediking of tijdens leesdiensten horen we allerlei uitdrukkingen die in de loop der tijd in het denken en het spreken over het geloofsleven zijn ontstaan. In deze bundel worden enkele van deze uitdrukkingen uitgelegd in het licht van Gods Woord en onze belijdenisgeschriften.

Geb. 135 blz. € 13,90

Met **009**
voor de
inhoud!



M. Quist

Mijn ABC dagboek

Uit de Bijbel

In dit dagboek is voor iedere dag een stukje uit de Bijbel geschreven dat begint met een letter uit het alfabet. De letters gaan over namen van mensen of andere dingen. Het boek is eenvoudig geschreven en kan gebruikt worden om voor te lezen of om zelf te lezen.

Geb. 380 blz. € 16,90

verkrijgbaar bij de boekhandel

Welkom in onze winkel, of bezoek onze webshop gebrkoster.nl



Gebr. Koster
Nairacstraat 17, Barneveld
tel. 0342 - 41 69 86

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

VanWijngaarden

THEORIE

VERSCOURN - DEFEKTAANS - RULES ONDERSTELLING - THEORIEBOEKEN

www.verlooptheorie.vanwijngaarden.nl

Bestel nu bij uw boekhandel:
Kerstfeest aan de voet van het kruis
Een kerstvertelling van
Trijntje Zegers-Venema. € 5,00

**Kraamzorg in een
vertrouwde sfeer**

Tevredenheid door kwaliteit,
met behoud van identiteit.

SHG
Stichting Hulpverlening in Gushen

Bel voor meer informatie of aanmelden
0187-48 91 73 www.shgzorg.nl

**10x
terdege
voor 34,95**

Nieuwsgierig? terdege.nl/saambinder of **055-5390300**

www.hartelijkverbonden.nl
**voor rust (RETRAITE) én relatie
(workshop MARRIAGE).** Van 8-12
november RETRAITE in Hardenberg.

Boeiende **LUISTERBOEKEN** van
Bunyanboeken, historische jeugd-
verhalen, Kerst en Schippersdelen:
www.ramshoorn.nl/0622780238

VACATURES

MEUBELMAKER & MONTEUR

Heb je ervaring in de interieurbouw? Of wil je graag opgeleid worden tot een ervaren interieurbouwer? Wil jij werken aan mooie **exclusieve projecten**? Heb je technisch inzicht en ben je gemotiveerd? Wij zijn op zoek naar vakmensen. Diploma's zijn geen vereiste, onze ervaren collega's leren jou de fijne kneepjes van het vak. Van harte welkom om te solliciteren bij Lodder Keukens! E-mail naar galodder@lodderkeukens.nl of bel **(0342) 422 370**. Hopelijk tot ziens, wacht niet te lang!

LODDER®

BARNEVELD | +31 (0)342 422370 | INFO@LODDERKEUKENS.NL

Colofon

de Saambinder *Bewuste keuze*

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Perengaard 65, 3264 PB Nieuw-Beijerland
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

**Aanlevertijd van kerknieuws en berich-
ten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.**

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
vóór de week van verschijning aange-
leverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,40 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De
Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
*afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

Bezoek ook onze website
www.desaambinder.nl

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kerknieuws, berich-
ten en advertenties zonder overleg aan te
passen, in te korten of zonder opgave van
reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele
aansprakelijkheid betreffende de inhoud
van de advertenties en de (recensies van
de) aangekondigde boeken.

Voor niemand bang

VERVOLG VAN WYCLIFFES STELLINGEN VOOR DE KERKLEIDING

- Een volgende dwaling is dat de paus zich de plaatsvervanger van Christus durft te noemen. Zowel de paus in Rome als de paus in Frankrijk zijn enkel uit op macht en rijkdom. Ze stellen zich op als wrede heersers. Jezus Christus was zachtmoedig en nederig van hart. Hij kwam niet om gediend te worden, maar om te dienen. Hij had geen plaats waar Hij Zijn hoofd kon neerleggen op deze aarde. Wat een verschil met de weelderige paleizen van onze pausen!
- Vervolgens keur ik af dat de paus zich bemoeit met de regering van het land. God heeft de koning het regeerambt gegeven. Geestelijken moeten preken, sacramenten bedienen en voor de zielen van de gemeenteleden zorgen.
- Ook de leer van de goede werken wijs ik af. Nergens lees ik in Gods Woord dat heiligen zoveel goede werken kunnen doen, dat ze vergeving van tijdelijke straffen zullen krijgen. Niet voor zichzelf en niet voor anderen.
- En ten slotte verwerp ik de dwaling van de dodenmis en de biecht. Het is on-Bijbels dat de tijd in het vagevuur verkort zou kunnen worden doordat er een mis wordt opgedragen. De biecht durf ik een dom verzinsel van mensen te noemen.

Ik daag u uit, geestelijken, om mij aan de hand van het Woord van God te zeggen dat ik ongelijk heb. Hoe lang denkt u de eenvoudige mensen, die de Latijnse taal van de Bijbel niet kunnen lezen, nog te bedriegen?

Dan ondertekent Wycliffe zijn stellingen. De pausen, de kardinalen en bisschoppen hebben voorlopig genoeg om over na te denken. Zodra de inkt is opgedroogd, slaat Wycliffe een mantel om zich heen. Hij brengt het stuk perkament meteen naar een van z'n vrienden. Samen met een aantal studenten kunnen zij dan vanavond vast beginnen om alles over te schrijven.

Zorg voor de schepping

Wie heeft alles geschapen?

Lees het maar in Genesis 1 vers 1:

'In den beginne schiep God de hemel en de aarde.'

De Heere heeft dus alles gemaakt, planten, bomen, dieren, de zee, de sterren, de maan, de zon. Te veel om op te noemen. Hij heeft de mens gemaakt, ook jou. Dat is een groot wonder!

De Heere geeft de opdracht aan Adam om de hof, het paradijs, te bouwen en te bewaren. Adam moet het paradijs goed verzorgen. Ook na de zondeval blijft Hij goed voor de schepping zorgen. Dat moeten wij daarom ook doen.

Zorg jij goed voor de schepping? Heb je een konijn, een poes of een hond? Zorg goed voor je huisdier! Maar ook voor de plantjes en bomen. Je mag dus geen bloemen vertrappen. Je gooit ook geen vuil meer op de straat, je ruimt het juist op en doet dat in de goede kliko. Het scheiden van afval is veel belangrijker dan je denkt! De Heere geeft ook jou de opdracht dat je goed zorgt voor Zijn schepping.

Door de zondeval zijn er doornen en distels gekomen. Er zijn dieren die elkaar opeten. De dood is gekomen voor mensen, dieren en planten. Wat doen wij? Door onze zonden zorgen wij niet goed voor de schepping. In Zondag 10 lees je dat de Heere voor Zijn schepping zorgt en die nog onderhoudt. De Schepper wil in liefde naar zondige schepselen, ook kinderen, omzien! 'Waak op mijn ziel, wil uwen Schepper eren'. Psalm 104 spreekt helemaal over de Schepper en de schepping. Na de zondeval is er nog zoveel moois overgebleven!

Als je de Heere lief hebt gekregen, wil je niets anders dan Hem dienen en naar Hem luisteren. Dan verwonder je je over de bloemen in het veld en de dieren in de wei en zeg je: 'Hoe groot zijt Gij!'

Leestip: Psalm 104 en Zondag 10



Ds. Labee over:

Bidden én danken

Helaas zijn er in onze familie die wel bidden en danken vóór het eten maar ná het eten niet danken. Ze beroepen zich op de Heere Jezus, Die dat ook zo zou gedaan hebben met de spijziging van de vijfduizend. Wilt u over deze kwestie schrijven?

Bidden én danken

Eten zonder vooraf bidden is, zoals Maarten Luther (1483-1546) het zo treffend kon zeggen, eten als die varkens die onder de boom de eikels opeten, maar niet naar boven kijken, waar die eikels vandaan komen. En dat bidden is - naar de Heilige Schrift - ook altijd verbonden met danken. Inderdaad lezen we dat als de Zaligmaker de vijfduizend mannen (vrouwen en kinderen niet meegeteld) geeft te eten. We lezen: 'En Hij beval de scharen neder te zitten op het gras, en nam de vijf broden en de twee vissen, en opwaarts ziende naar den hemel, zegende dezelve; en als Hij ze gebroken had, gaf Hij de broden den discipelen, en de discipelen gaven ze den scharen' (Matth.19:14). Bij dat zegenen, schrijven onze vaders in de kanttkening

(16): 'Het Griekse woord betekent somtijds wel dankzeggen, maar moet hier voor zegenen, dat met dankzegging gevoegd is, genomen worden, gelijk te zien is Luk. 9:16, welke zegening geschied is door een bijzonder gebed, dat deze broden tot verzadiging van allen mochten gedijen.'

Christus ziet met het brood in Zijn hand naar boven, naar de hemel. In erkenning aan Zijn Vader voor de gave van het brood, kan Hij de zegen erover gebieden. Zo moeten wij de Heere erkennen voor Zijn goede gaven en smeken om Zijn zegen over het voedsel voor we een maaltijd beginnen.



Danken én bidden

Dat we ná het eten ook de Heere danken, is zo vanzelfsprekend dat het eigenlijk niet hoeft worden aangetoond. Tegelijk hebben mensen ook in vorige eeuwen het graag achterwege willen laten. We geven graag een duidelijk verhaal door uit de 'oude' doos: 'In de Amsterdamse De Lairessestraat leefden in de negentiende eeuw welgestelde mensen, die er huishoudelijk personeel op na konden houden. Daar woonde toen ook een rijk echtpaar met personeel. Tot dat personeel behoorde een naaistertje, nog niet zo oud, maar volgens de werkgeefster ietwat onnozel en kwezelachtig.

Toen mevrouw een keer de keuken binnenkwam, waar het personeel net met de maaltijd zou beginnen, zag ze dat het naaistertje aan het bidden was. Ze vroeg haar of ze na het eten ook dankte. Het meisje antwoordde dat ze na het eten ook dankte. Nu, dat kon mevrouw dus echt niet begrijpen... Toch interesseerde het haar en zo zorgde ze er voor dat ze soms "toevallig" net binnenkwam op het moment dat met de maaltijd begonnen werd of wanneer die werd beëindigd. Op een dag sprak ze: "Juffrouw, ik begrijp niet dat je bidt". De aangesprokene keek haar aan en zei: "Maar mevrouw, ik begrijp niet waarom u niet bidt". Die reactie had ze niet verwacht; ze antwoordde: "Dat is toch al te duidelijk? Maar wat jou betreft, jij werkt er toch voor? Waarom moet je er dan ook nog voor bidden en danken?"

Nu betaalde mevrouw aan het einde van de week haar personeel altijd het weekloon uit. Toen het naaistertje aan de beurt was, streek ze het geld op, groette en wilde zo de deur uitlopen. Dat vond mevrouw toch al te erg. Verontwaardigd riep ze haar terug. Of ze het soms niet de moeite waard vond om even "dank u wel" te zeggen? Het naaistertje keek haar aan. Nee, ze had niet onbeleefd willen zijn. Maar mevrouw had gezegd dat het niet nodig was om te bidden en te danken als je er voor gewerkt had. En tot God bidden en danken, dat zou ze niet nalaten, maar wat mevrouw betrof, dan was het zo toch goed? Mevrouw wist er niets op te zeggen..'

De Heere geve dat we Hem mogen danken voor Zijn gaven en bidden om alles wat we verder zo nodig hebben als we onze levensreis vervolgen. Mozes onderwees het volk Israël zo duidelijk (Deut. 8:10): 'Als gij dan zult gegeten hebben en verzadigd zijn, zo zult gij de HEERE uw God loven.'

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt - zo mogelijk - altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.